

sen otodidaktsın

*Otodidakt Yaklaşımın Temel Alınması
Gerekliliği Üzerine*

Adem Burak Akyıldız

SEN OTODİDAKTSIN

*Otodidakt Yaklaşımın Temel Alınması
Gerekliliği Üzerine...*

**Güle Güle Ezber,
Merhaba Özüm,
Merhaba Yeteneklerim...**

ADEM BURAK AKYILDIZ

Sen Otodidaktsın

Adem Burak Akyıldız

Bu kitabın telif hakları Yazar **Adem Burak Akyıldız**'a aittir. Tanıtım amacıyla yapılacak kısa alıntılar dışında kitabın hiçbir bölümü, yazarın yazılı izni olmaksızın kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

1.Basım:

ISBN:

Tasarım-Dizgi: Mehmet Coşkun

Kapak Tasarım: Işılso Canbullan

Baskı: Poyraz Ofset Matbaacılık

Adres: İvedik OSB 1534. Cadde No:9 Yenimahalle/ Ankara

Matbaa Sertifika: 49893

www.otodidakt.com.tr

ADEM BURAK AKYILDIZ

SEN
OTODİDAKTSIN

Adem Burak Akyıldız

İzmir'in Konak ilçesinde 1990 yılında dünyaya geldi. İlkokul, ortaokul, lise ve üniversite eğitimlerini Ankara ilinde tamamladı. Ayrıca Kamu Hukuku alanında Tezli Yüksek Lisans programından da mezuniyeti bulunmaktadır. Hukuk Fakültesinden mezun olduktan sonra Ankara Barosu'na kayıtlı olarak avukatlık stajını tamamladı. Stajdan sonra avukat olarak bir yıl kadar bir hukuk ofisinde çalıştıktan sonra 2017 yılında kendi ofisinde serbest avukatlık yapmaya başladı. Son yıllarda da sermaye piyasalarına ilgi ve merak duyarak, bu alanda kendi kendine öğrenme sürecini işletti. Sermaye Piyasası Faaliyetleri Düzey 1 Lisansına hali hazırda sahiptir. En iyi yatırım tavsiyesinin insanın kendisine yapacağı yatırım olarak görmektedir. Bu anlayışla uyumlu olarak otodidakt yaklaşım farkındalığını artırmaya yönelik çalışmaları ve projeleri bulunmaktadır. Evli ve bir erkek çocuk babasıdır.

*Bana ilham veren biricik oğlum Mete ile
beni her daim destekleyerek yüreklendiren
sevgili eşim Nurdan'a sevgilerimle...*

İçindekiler

GİRİŞ.....	9
BİRİNCİ BÖLÜM	
OTODİDAKT KAVRAMI VE	
HAYY BİN YAKZÂN ADLI ESER	17
<i>Otodidakt Kavramı</i>	18
<i>İbn Tufeyl'in Hayy Bin Yakzân Adlı Eseri.....</i>	18
İKİNCİ BÖLÜM.....	21
OTODİDAKT YAKLAŞIM VE ÖNEMİ	
<i>Otodidakt Yaklaşım</i>	22
<i>Yapay Zekâ ve Robot Teknolojilerindeki Gelişmeler</i>	23
<i>Günümüzde Otodidakt Yaklaşımın Önemi</i>	25
<i>Günümüzde Otodidakt Yaklaşım Nasıl Olmalı?</i>	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	29
İKİ ÖRNEK KİŞİ İLE OTODİDAKT YAKLAŞIM	
<i>Leonardo Da Vinci Gibi Sunulanın Ötesine Geçmek</i>	32
<i>Semih Saygıner Gibi Görmek</i>	35
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	39
BAZI KONULAR OTODİDAKT YAKLAŞIM İSTER	
<i>Dil Edinmek.....</i>	41
<i>Sigarayı Bırakmak.....</i>	43
<i>Borsada Yatırımcı Olmak</i>	51

BEŞİNCİ BÖLÜM	55
ÜNİVERSİTE DESTEKLİ OTODİDAKT ÖĞRENCİ SİSTEMİ	55
<i>Otodidakt Öğrenci Selma</i>	<i>57</i>
<i>Değerli Otodidakt Öğrencilerimize.</i>	<i>58</i>
<i>Otodidakt Öğrenci Orhan.....</i>	<i>65</i>
<i>Bir Durup Düşünmek.....</i>	<i>67</i>
ALTINCI BÖLÜM	69
EKSOZOM	69
YEDİNCİ BÖLÜM	77
KUANTUM SIÇRAMASI	77
SON SÖZ	85
<i>Bir örnek zihin haritası.</i>	<i>92</i>
<i>Bir şarkı.</i>	<i>95</i>
<i>Bir nasihat.</i>	<i>96</i>

GİRİŞ

“Bir insan kendini arıyorsa, kaybettiği yere bakmalıdır.”

Jack E. Addington

İnsanların en hayırlısı, insanlara en faydalı olanıdır... Bu güzel sözün hakkını verememiş olmanın ağırlığını taşıyorum. Okul hayatıydı, avukatlıktı derken gerçekten elimden gelenin ne kadarıyla insanlara yardımcı olabilmıştim ya da olabiliyordum? Mesleğim dolayısıyla insanlara hukuki yardımlarda bulunuyorum ama bu genellikle para karşılığı yapılan bir yardım oluyor. Dolayısıyla yardımdan ziyade bir hizmetten bahsetmek daha doğru olur. Özetle, insanlara hiç yardımcı olmadığımı itiraf ettiğim bir an geldi çıktı. Böyle bir anda insan “ne yapabilirim ki?”, “hiçbir şeyi düzeltemeyiz”, “elimizden bir şey gelmez” şeklindeki olumsuz düşünce ve yanıtları sıralıyor kendisine. Neyse ki olumsuz düşüncelere kanacak kadar körleşmiş değilim.

Gerçekten elimden bir şey gelemey miydi? Esasen bu gülünç bir iddia idi. Ufak da olsa elbette bir şeyler yapabilmek her zaman mümkündür. Nedense bazı konularda çok büyük hedefleri ilk olarak akla getiriyoruz. Küçük şeylerin kıymetini unutuyoruz. Mesela içten bir “günaydın” demek ve bunu duy-mak çok kıymetli bence. Bazen Eymir Gölü’ne yürüyüşe yahut

bisiklet sürmeye gittiğimde hiç tanımadığım kimselerden duyuyorum bu içten “günaydın”ları ve bana iyi geliyor gerçekten.

Tecrübeler göstermiştir ki, insanlara büyük yardımlar yapmak zaten onların aleyhine olan bir durumdur. İnsan rahata, kolaycılığa, konfora çok çabuk alışır ve bu alışkanlığını da terk etmek istemez. Yapılan her büyük yardım da bu rahat ve kolaylığı perçinler. Bu nedenle küçük yardımlar, en kıymetlisi ve en tercih edilesidir. Peki ben küçük de olsa neler yapabilirdim?

İşte bu şekilde, olumsuz düşünceleri bertaraf ettikten sonra neler yapabileceğim konusunda kafa yormaya başladım. Bu sefer de kusursuz olma ile ilgili bir kaygı ağırlığını koymaya başladı. Sonrasında, kendi alanın dışında bir konu hakkında konuşmayı düşünsen bile, gerçekten bir şey söylemeye hakkın olup olmadığını dahi sorgulamaya başlıyorsun. Kısacası, harekete geçene kadar kendisiyle mücadele edip duruyor insan. Çünkü zihnine bir şekilde kodlanmış olan olumsuzlukları yenmek bir mücadele istiyor. Belki de içten içe konfor alanını bozmaya niyet ettiğinde yapay engeller çıkartıyor insan kendine. Bunları aşmak ve kararlılığı ortaya koymak için zihinsel taktik, telkin, strateji ve manevralar gerekiyor.

Neyse ki, otuzlu yaşlar insanın olgun hissettiği ve gerçekten de öyle olmaya başladığı yıllar. En azından ben böyle hissediyorum. Böylelikle harekete geçmemi bir şekilde engelleyebilecek olan bu olumsuzlukları bertaraf edebiliyorum.

Beni harekete geçirmekten alıkoyan bu düşüncelerden sıyrıldıktan sonra, aklıma güzel fikirler gelmeye başlamıştı. Ancak aklıma ilk gelen fikirlerin hayata geçirilmesi zor şeyler olduğunu söylemem gerek. Daha uygulanabilir bir hedef ortaya koymalıydım. Hedef küçültmeliyim diye düşündüm. Bu durumda uzmanı olduğum yahut olabileceğim ya da bizzat

deneyimlediğim konularda bir şeyler üretmeye çalışmak fikri akla daha yatkın olandı.

Bir hukukçu olarak, hukuki konularda, insanları aydınlatıcı, bilinçlendirici bir işe imza atabilirdim. Hukuk öğrencilerinin üniversite yıllarını daha verimli geçirmelerini sağlayacak bir çalışma da güzel olabilirdi. Yahut yıllar boyunca defalarca deneyip başarısız olmama rağmen sonunda sigarayı bırakabilmişim, belki bu konuda insanlara yardımcı olabileceğim bir proje ortaya koyabilirdim.

Sigarayı bırakma sürecimi gözümün önünden geçirdim. O kadar başarısızlığa rağmen beni başarıya götüren neydi? Çoğu zaman umutsuz bir mücadele idi. Bu öyle bir hale gelmişti ki akşam bırakıp sabah başlıyordum. O kadar çok bırakıp başarısız olmuşum ki arkadaşlarım artık her “bıraktım” dediğimde benimle dalga geçiyorlardı. Sonuçta başarıya götüren temel bir nokta vardı; *içsel bir kavrayış*. Bir kişinin dahi sigarayı bırakabileceği bir işe imza atmak beni çok mutlu ederdi. Bu fikir çok hoşuma gitmişti, uygulanabilir bir fikirdi. Bu fikri elememişim ancak düşünmeye ve arayışa devam ediyordum.

İngilizce öğrenme konusunu düşündüm. Bu konu hem benim hem de ülkemiz için bir kanayan yaraydı. O kadar ders alıyor, vakit harcıyor, ama neden öğrenemiyorduk? Hata neredeydi? Bu işte bir gariplik vardı. Yabancı dil öğrenme ile ilgili ciddi bir araştırma içerisine girdim. Akıcı bir şekilde konuşabilen kişiler bunu nasıl başarmışlardı?

Düşününce aslında bize okullarda bir yabancı dili iletişim aracı olarak kullanma becerisini edindirmek yerine, o dilin kuralları öğretiliyordu. Halbuki bir çocuk nasıl öğreniyorsa biz de öyle öğrenmeliydik. Maruz kalarak, mecbur kalarak, iletişim kurmak amacıyla hareket ederek, taklit ederek, deneyerek, yanılarak, hatalarımızı düzelterek...

Fark ettim ki asıl sorun “yaklaşımında” idi. Sorunu insan beyninin çözmesi gerektiğinde, bilin ki o iş en zordur. Zihin yapısı, ön yargılar, kalıplar, ezbere yaşamlar... Bunları değiştirmek ve yeniden düzenlemek gerçekten çok zordur. Sorunun farkına varmak dahi başlı başına bir iştir. Yabancı dil eğitimi ile ilgili olarak da eğitim baştan yanlış kurgulandığından, sadece bireysel olarak doğru yaklaşımı gösterenler başarılı olabiliyor. Araştırdığımda gördüm ki, İngilizceyi bir iletişim aracı olarak kullananların veya bir yabancı dil edinmiş olanların hepsi kendi çabalarıyla, kendi kendilerine öğrenmiş kişilerdi. Belki bir meraktan, belki bir zorunluluktan başarmışlardı bunu ama sonuçta hepsi kendi kendilerine başarmışlardı.

Neler yapabilirim konusundaki arayışım devam ediyordu. Yapay zekâdaki gelişmeler, robot teknolojisindeki gelişmeler, mevcut mesleklerin birçoğunun ortadan kalkacağı, yeni mesleklerin ortaya çıkacağı gibi öngörüler de *kendi kendine öğrenmenin* ön plana çıkacağını gösteriyordu. Yeni mesleklerin öğretmeni olabilecek miydi? Olsa bile herkese ulaşabilecek miydi? Diğer yandan, çok hızlı değişim ve gelişim olacağından kendini sürekli yenilemek ve güncellemek de kendi kendine yapılması gereken bir durum olarak belirliyordu.

Tekrar düşününce neticede ben de sigarayı kendi kendime bırakmıştım. Tamamen kendi çabamla, her şeye rağmen ve içsel bir kavrayışla. Olması gereken de buydu. Ama bu gözler, sigarayı bırakmak için akupunktur yaptırmış, yüzünde minik minik yara bantları durduğu halde, bir yandan sigara içenler de gördü. Sorunlarımızı genellikle kendimizin dışında kişilere yahut şeylere havale etme çabasında oluyoruz. Sorunlarımızla yüzleşmek belki korkutucu geliyor ama insanın gerçekten isteyip de başaramayacağı çok az şey vardır.

Bu noktada odaklanmam gerekenin, “kendi kendine” bir şeyler yapmak, gelişmek, öğrenmek olduğunu fark ettim. Bu konuda araştırmalar yapmaya başladım. Kendi kendine öğrenmek... Hafızamı zorladım ancak kendi kendine öğrenmenin toplumumuzda kıymetli olduğunu ortaya koyan, dikkat çeken bir yaklaşım olduğuna delil olabilecek bir tutum olduğunu anımsayamadım. Mesela bir şey öğrenmek istediğimizde hemen kursa gitmeliydik. Bize öğretecek birini bulmalıydık. Hatta çocukken, örneğin matematiğinin nasıl olduğu sorulan bir çocuğun, “iyi değil, çünkü öğretmenim kötü” gibi bir cevap verdiğini anımsadım. Hatta herhangi bir ders için benim de benzer bir cevap vermiş olabileceğimi düşündüm. Bu hiç mantıklı ve akılcıca bir cevap değildi. Öğretmenin kötüyse yahut sevmemişsen, o dersi başka yollardan da öğrenebilirsin. Öğretmenin kötü diye üniversiteye gitmeyecek misin mesela? İşte bu anlayış temel yaklaşımda sorun olduğunu gösteriyordu. Kendi kendine öğrenmeyi temel yaklaşım olarak almak gerekli diye düşündüm.

Derken, konu daha da ilginç bir hal aldı. Keşfettim ki, Batıda kendi kendine öğrenmeye karşılık olarak otodidakt kavramı kullanılmakta. Bu kavramı 12. yüzyılda İbn Tufeyl adında bir Müslüman, Hayy Bin Yakzân isimli romanında işlemiş. Otodidakt kavramının kökenine gidince bu kitaba ulaşıyorsunuz. Anlaşılan o ki bu kitabı Batı ciddiye almış, sonra ilham almış ve onlara yeni ufuklar açmış. Doğunun ise bu kitaba ilgi göstermediği anlaşıyor. İleride değineceğimiz için sadece şunu söyleyelim, kitap bir adada tek başına olan bir bebeğin büyürken kendi kendine öğrenme sürecini konu alıyor.

Ahmet Hamdi Tanpınar tarafından “Müslüman aleminin tek romanı” olarak ifade edilen Hayy Bin Yakzân adlı eseri hemen satın alıp okudum. Gerçekten ufuk açıcı bir kitap. Batıda

Üretilmiş olan bazı animasyon filmlerin ve kitapların dahi bu eserden esinlendiğini anlamak ilginç oldu. Bu esinlenmelerin bir Müslümanın eserinden olduğunu bilmeden büyümek ise en hafif tabiriyle “zc” diye düşündüm.

Araştırmalarımaya devam ederken, artık sadece otodidakt konusuna odaklanmıştım. Bu çok temel bir konu ve yaklaşım-
dı. Aslında doğduğumuzda otodidakt yaklaşımla doğuyor-
duk. Bebekken bir dil edinirken otodidakt yaklaşımla ğreni-
yorduk. Ama sonrasında bir yerde durum farklılaşıyordu ve
bu yaklaşımı terk ediyorduk. Tamamen bir terk edişten bah-
setmiyorum ama temel yaklaşım olmaktan çıktığını rahatlıkla
savunabilirim. Temel yaklaşıma, çoğunlukla başkalarından
bir şey bekleme gibi bir anlayış yerleşiyor. Ayrıca puan-sınav
ve ödül-ceza sistemi belki içsel bir kavrayıştan ziyade sonuç
almayı ne çıkartıyor. Böylece “ezberleyelim sınavı gesek ye-
ter” anlayışı hâkim oluyor. Dolayısıyla bir şey öğrenmekten
ziyade dersi geçip geçmemek temel mesele oluyor. Bu yakla-
şım ile zmzden uzaklaşıyor, yeteneklerimizi keşfedemiyor
ve geliştiremiyoruz. Daha da ötesi bize sunulanın ötesine ge-
emiyoruz. Bize sunulanın ise bizi birkaç adım öteye dahi g-
trmekte çoğu kez başarısız olduğu bir geek.

Diğer yandan gittikçe boş zamanımız azalıyor. Sistem hep
meşgliyetimizi artırıyor. Boş zamanlarımızı da verimli ve bi-
linli değerlendiremiyoruz. Otodidakt yaklaşıma tekrar dönme-
mizi önleyen birçok etkiye de maruz kalıyoruz. Bunlar, sosyal
medya, alışveriş, kumar bağımlılığı gibi alanlarda yoğunlaşı-
yor. Neticede anksiyete, depresyon, dikkat dağımlıklığı ve hızlı
tüketim alışkanlığı gibi sonuçlarla karşılaşıyoruz. Gündeme de
baktığımız zaman hep olumsuz, hep zaman kaybettirici, bize
bir şey katmayan olaylardan oluşuyor. Dolayısıyla otodidakt

yaklaşımı temel alabilmek için boş zamanlarımızı verimli ve bilinçli kullanmak da bir zorunluluk olarak karşımıza çıkıyor.

İnsanlığa faydalı ne yapabilirim düşüncesinin ışığında ve arayışında kat ettiğim aşamalardan geçerken olgunlaşan bu kitap, otodidakt yaklaşımın temel yaklaşım olarak benimsenmesi gerekliliğini vurgulamakta, doğuştan bu yaklaşıma sahip olduğumuzu hatırlatarak, bu yaklaşımı olabildiğince somutlaştırma gayreti içerisindeyiz. Umuyorum ki olabildiğince size sunulanların ötesine geçer, özünüze döner ve yeteneklerinizi keşfederek, deneyimleyerek geliştirirsiniz. Hatırla. Sen Otodidaktısın.

Yukarı Bahçelievler/ANKARA

BİRİNCİ BÖLÜM

OTODİDAKT KAVRAMI VE HAYY BİN YAKZÂN ADLI ESER

"Quidquid discis, tibi discis"

(Ne öğrenirsen kendin için öğrenirsin)

Latince Deyiş

Otodidakt Kavramı

Oto kelimesi “Autos” kelimesi karşılığı olarak “kendi” anlamına gelmektedir. “Didaktikos” kelimesi ise “öğretim, öğretmek” anlamına gelmektedir. Otodidakt ise kendi kendine öğrenen, kendi kendini eğitmiş, öz öğrenimli anlamlarına gelmektedir. Otodidakt kavramı, bir alanda herhangi bir formal eğitim almamış olan ancak kendi kendini yetiştirerek o alanda uzmanlaşan kişi için kullanılır. İngilizcede benzer bir karşılık olarak “self-taught” kavramı kullanılmaktadır ki bu da kendi kendini eğitmiş, alaylı anlamlarına gelmektedir.

İbn Tufeyl’in Hayy Bin Yakzân Adlı Eseri

Otodidakt kavramından bahsedip, İbn Tufeyl’in Hayy Bin Yakzân kitabından bahsetmemek mümkün değildir. Bu eserle, İbn Tufeyl, hem otodidakt olma sürecini ortaya koymuş, hem de kıymetli eseri birçok batılı düşünürü ve yazarı etkilemiştir.

İbn Tufeyl’in 12. yüzyıl başlarında Endülüs’te dünyaya geldiği bilinmektedir. Arap olmasının yanı sıra hekim, filozof, matematikçi ve şair olarak bilinmektedir. 1185 yılında Marakeş’de vefat etmiştir.

Hayy Bin Yakzân isimli eserinde, dini ve felsefi konulara farklı bir anlatım biçimiyle yer vermiştir. Dini ve felsefi boyutuyla önemli bir eser olmasının yanında otodidakt olma sürecini ortaya koyması da oldukça ilgi çekici olmuştur. Ayrıca

Müslümanların ilk ve tek romanı olarak da ifade edilmektedir. Ancak Batının bu eserden esinlendiğini ve ilgi gösterdiğini söylemek mümkünken, Doğunun bunu yaptığı söylenemez.

Eserde, Hayy Bin Yakzân'ın bebekliğinden başlayarak hayatı konu edilmektedir. Hiçbir insanın yaşamadığı adada, tek başına bir bebektir Hayy Bin Yakzân. Yakın zamanda yavrusunu kaybetmiş bir anne ceylan, Hayy Bin Yakzân'ın ağlama sesini duyar, ona üzülür, gelip onu emzirir ve hayata tutunmasını sağlar, ona anne olur.

İşte bu bebek büyüdüğü, hayatta olan biteni anlamaya çalışır. Anne ceylanın ölümü ise bir kırılıma yol açar. Anne ceylanın neden hareketsiz kaldığını anlamak ister. Adeta ona otopsi yapar. Organlarını açar ve inceler. Tüm bunları yaparken bir mantık silsilesi izler ve sürekli çıkarımlar yapar. Daha sonra bu kırılımla birlikte, tüm yaşamı sorgulayacak ve kendi kendine öğrenme yolculuğunda büyük ilerlemeler kaydedecektir. Nihayet gözlemler ve akılla otodidakt olarak yaratıcının varlığını anlayacaktır. Hayy Bin Yakzân bu şekilde kendi kendini eğitmiştir, hayatı keşfetmiştir. Onu yönlendiren hiç kimse olmamıştır. Hiç öğretmeni olmamış, hiç eğitim almamıştır. Kitapta, otodidakt öğrenme sürecine akıcı ve sade bir dille yer verilmiştir. Diğer yandan birçok dini ve felsefi konuya, tartışmaya da değinilmiştir. Bu kadarıyla yetinelim ve daha fazla detay vererek, Hayy Bin Yakzân isimli eseri okumak isteyenlerin merakını öldürmekten kaçınalım.

Adada tek başına bir insan denildiğinde, Tarzan adlı animasyon film ve Robinson Crusoe adlı eser hemen akla gelmektedir. Batılı birçok düşünürün de Hayy Bin Yakzân adlı eserden etkilendiği bilinmektedir. Bu eserin tam aydınlanma dönemine de denk gelecek şekilde 17. ve 18. yüzyıllarda Batıda popüler olmaya başlaması ise elbette tesadüf değildir.

Özetle; deneyimlerle, gözlemlerle, mantık süzgecinden geçirerek, sorgulayarak, çıkarımlar yaparak ve sonuca bağlayarak otodidakt olma sürecini işleyen Hayy Bin Yakzân adlı eser, oldukça ufuk açıcı ve ilham verici bir eser olmuştur. Biz onun sadece meşale taşıyıcısıyız.

İKİNCİ BÖLÜM

OTODİDAKT YAKLAŞIM VE ÖNEMİ

*"Karamsar; rüzgârdan şikâyet eder,
iyimser; rüzgârın değişmesini bekler,
gerçekçi ise yelkenlerini ona göre ayarlar."*

William Arthur Ward

Otodidakt Yaklaşım

Otodidakt yaklaşım, herhangi bir şeyi öğrenme sürecinde kendi kendine öğrenmeyi temel almak demektir. Bu yaklaşımı benimsediğinizde, örneğin matematik öğretmeninizin kötü olması, sizinle yıldızının barışmaması gibi durumlar sizin öğrenme sürecinizi, azminizi etkilemez. Çünkü siz zaten başlangıçta kendi kendine öğrenmeyi esas almışsınızdır. Eğer matematik öğretmeniniz iyi ise bunu ekstra olumlu bir gelişme olarak kabul edebilirsiniz. Öğretmeniniz ile yıldızınız barışmıyor ise bu sizin için matematik öğrenmemenin bir bahanesi olamaz, sadece nötr bir durum olabilir. Diğer önemli olan husus ise bu yaklaşımla birlikte öğrenme sürecini, öğrenme fiilini merkeze almış olmanızdır. Yani diploma almak, bir derisi geçmek yahut iyi bir not elde etmek sizin için ilgi çekici olmayacaktır. Sizin için temel konu ve gaye bizatihi öğrenmenin kendisi olacaktır. Böylece kendinizi, yeteneklerinizi ve hayatı keşfederek deneyimliyor olmaya sürekli devam edeceksiniz.

Vurgulamak gerekir ki, herkes her şeyi öğrenemez, bilemez. İnsan olabildiğince tutkunu olduğu, arzu duyduğu, yetenekli olduğu alanlarda uzmanlaşmaya çalışmalı ki bu yaklaşım daha da verimli sonuçlar verebilsin. Zaten insanın kendisine ters bir yolda ilerlemesi durumunda yine öğrenme süreci baltalanmış olacaktır.

Mevcut eğitim sisteminin öğrenciyi kendi kendine öğrenme anlayışından uzaklaştırdığı gözlemlenmektedir. Otodidakt

yaklaşımın bebekken var olduğunu ve bu anlayışın terk edilmesi gerektiğini savunuyorum. Ancak bunu savunurken vurgulamam gerekir ki, otodidakt yaklaşımla öğrenme sürecinde, tamamen kendi kendine izole bir öğrenme süreci anlaşılmamalıdır. Hayatta en önemli şeylerden biri dengedir. Otodidakt yaklaşımın temel alınması ve bu farkındalıkla hareket edilmesi artık zorunluluktur ancak güncel şartlar uyarınca her türlü imkândan yararlanmak da gerekmektedir. Bu konu ileride yer alan “Günümüzde Otodidakt Yaklaşım Nasıl Olmalı?” alt başlığında detaylandırılacaktır. Öncesinde otodidakt yaklaşımın önemini artıran ve zorunlu kılan gelişmelerden bahsedelim.

Yapay Zekâ ve Robot Teknolojilerindeki Gelişmeler

Otodidakt yaklaşımın günümüzdeki öneminden bahsetmeden önce yapay zekâ ve robot teknolojilerindeki gelişmelerden de kısaca bahsetmek yararlı olacaktır.

Günümüzde artık yapay zekâ uygulamaları son kullanıcının hizmetine sunulmuş durumdadır. Acaba ne zamandır bu çalışmalar vardı? Merakımdan orijinal adı The Jetsons olan Jetgiller diye bildiğimiz çizgi dizinin internetten bulduğum rastgele iki bölümünü fikir vermesi amacıyla açıp izledim. Bu çizgi dizinin açıkça yapay zekâyı konu edindiğini gördüm. 1962 yılında yayınlandığını düşünürsek, yapay zekânın altmış yıl önce en azından bir fikir olarak dahi gündemde olduğunu anladım. İzlediğim ilk bölümde, görüntülü görüşme, akıllı kol saati, robot süpürge, uçan arabalar gibi teknolojilere yer verilmişti. Ailenin babası olan George işyerinde bulmaca çözerken sesli komutla “özelleştirilmecilik karşıtı” fikir olan yirmi bir harflik sözcük istiyorum diye sorar ve bir tuşa basar.

Makine ise “anti özelleştirmecilik” şeklinde yazılı cevap verir. Sonrasında George, çapraz bulmacaya zor denildiğini ancak aslında çok kolay olduğunu belirtir. Kendisinin tam da belirtilen cevabı vereceğini, beyni olan herkesin yapabileceğini söyler ve ekler “elektronik beyin tabii”.

İzlediğim diğer bir bölümde ise baba hariç ailenin diğer fertleri eve bir köpek alınmasını ister. Anlaşılan George, bakımının zorluğundan endişe ettiği için buna karşı çıkmaktadır. Bu bilgileri makinaya girer ve baba olarak herkesin mutlu olmasını istediğini belirterek tuşa basar. Makina ise “ev için üretilmiş elektronik köpek” cevabını verir. George ise “evet işte bu, iyi ki aklıma geldi” der. Bu işlevi yerine getiren, günümüzdeki yapay zekâdan başkası değildir. Kısacası yapay zekâ bugün son kullanıcıya sunulmuş olsa da mazisinin çok daha eskiye dayandığını belirtebiliriz.

Ayrıca Tom ve Jerry adlı çizgi filmin bir bölümünde de “robot ev kedisi” alınır. Bu robot kedi, hiç de zorlanmadan fare Jerry’i profesyonelce yakalar ve evden dışarıya yollar. Evdeki insanlar da robottaki bu başarıyı görünce Tom’u kapı dışarı ederler. Böylece yapay zekâ ve robotik gelişmelerden ilk olumsuz etkilenen Tom olmuştur.

Boston Dynamics adlı robot geliştiricisi ve üreticisi şirket 29 Nisan 2024 tarihinde paylaştığı bir video ile elektronik köpek ürettiğini duyurdu.

2024 yılı başında “Robot Anayasası” şeklinde bir çalışmanın duyurulduğunu da önemli bir gelişme olarak belirtmek gerekir. Bunun amacının robotların insanlara zarar vermesini önlemek olduğu ifade ediliyor. Henüz yedi yaşındaki çocuk rakibiyle satranç oynayan bir robotun, rakibi olan çocuğun parmağını karşılaşma esnasında sıkıştırarak kırdığını 2022 yılında yaşanmış yeni tarihli bir örnek olarak belirtebilirim.

Görüldüğü üzere, altmış sene önce dahi en azından öngörülmiş olan yapay zekâ ve robot teknolojileri artık hayatımızın merkezine yerleşmek üzeredir.

Bu gelişmelere bağlı olarak birçok mesleğin ortadan kalkacağı, aynı zamanda yeni mesleklerin de ortaya çıkacağı öngörülmektedir. Mevcut bulunan çoğu mesleğin ortadan kalkması ile işsizliğin artacağı belirtilirken, yeni çıkacak mesleklerin işsizliği dengelemede başarılı olup olamayacağı ise bilinememektedir. Yapılan tahminlerin de iyimser olmadığını belirtmek gerekir.

Günümüzde Otodidakt Yaklaşımın Önemi

Öngörülenlere baktığımızda şunu söyleyebiliriz: “Yeni nesil, gelecekte ortaya çıkacak bir mesleği edinecek, ancak emeklilik yaşına gelmeden, hatta kariyerinin ortasındayken o meslek ortadan kaybolacak. Ardından, doğduklarında henüz var olmayan yeni bir mesleği öğrenip icra etmeleri gerekecek.”

Yapay zekâ, robot teknolojileri ve hatta siber güvenlik alanlarındaki hızlı gelişmeler ve sıçramaların, insanları esnek olmaya, çok yönlü olmaya, sunulanların ötesine geçmeye ve sürekli güncel kalmaya zorlayacağını söyleyebilirim. “Diploma sahibi oldum, o halde bana iş verin” anlayışı tarih olmakta. Gelecek ise bugünden yazılır.

Yeni ortaya çıkacak olan mesleklerin akademisyenleri olabilir mi? Bir doktora yazımı zaten 4-5 sene sürüyor ki bunu kaç kişi yapabilir? Okulu olmayan, akademisyeni olmayan yeni bir meslek nasıl öğrenilebilir? Belki de yapay zekâ öğretmen rolünü üstlenecektir. Sonuçta bu öngörüler ışığında otodidakt yaklaşımın ön plana çıkması kaçınılmazdır.

Otodidakt yaklaşımın temele alınmasının önemi ve zaruret hali, yeni ortaya çıkacak mesleklerin teorik olarak öğrenilmesiyle sınırlı değildir. Bu; kendinizi sürekli güncelleyebilmeniz, çok yönlü olabilmeniz, yeteneklerinizi keşfederek geliştirebilmeniz, hatalardan ders çıkararak deneyimlere ağırlık verebilmeniz gibi pratiğe yönelik konularda da ilerlemenizi kapsamaktadır.

Önceleri sadece diplomanın tek başına işe girmenizi sağladığı dönemler olduğunu biliyoruz. Ancak bu çok geçmişte kaldı. Günümüzde diplomanın tek başına bir anlamı kalmadı. Bugün yazılım sektöründe diploma önemli değildir. Siber güvenlik sektöründe de. Önemli olan o mesleği icra edip edemediğinizdir. Diplomaya bakılmaz. Yani nereden, nasıl öğrendiğinizden ziyade gerçekten öğrenip öğrenemediğiniz, pratikte o işi yapıp yapamadığınız önemlidir. Yeni ortaya çıkacak olan meslekler için de diplomadan ziyade gerçekten o mesleği icra edip edemediğiniz hususu önemli olacaktır. Hatta muhtemelen yakın gelecekte yapabildiğiniz mesleği icra edebildiğinizin belgelendirilmesini kamu otoritesinden talep edebileceksiniz. Sonuç olarak mevcut gelişmeler ışığında baktığımızda otodidakt yaklaşımın temele alınması doğal olarak kaçınılmaz olacaktır. Bu hususlara vurgu yaparak, otodidakt yaklaşımın temel alınması gerekliliğine dikkat çekmek ve geç kalınmaması uyarısında bulunmak gerekmektedir.

Günümüzde Otodidakt Yaklaşım Nasıl Olmalı?

Günümüzde otodidakt olmayı saf halde ele alırsak, yanlış yapmış oluruz. Çünkü otodidakt yaklaşım salt kendi kendine öğrenmeyi konu edinir. Günümüzün şartlarına uygun olarak otodidakt yaklaşımın temel alınması bir gerekliliktir ancak

bunun yanında her türlü imkândan yararlanabilmeyi de ön plana çıkarmak gerekmektedir. Böylelikle temelde öğrenmenin sorumluluğunu kendiniz üstlenirken diğer yandan da her türlü katkıya ve etkileşime de açık olursunuz.

Siz otodidakt yaklaşımı temele oturttukça kendi kendinize deneyimlemeyi, deneyip yanılmayı, hatalar yapıp dersler çıkarmayı, neden sonuç ilişkisi kurmayı, mantık ve sorgulama silsilesi izlemeyi, yaratıcı olmayı, bilginin kaynağını araştırmayı, sonuca bağlayarak içsel bir kavrayış elde ederek öğrenmeyi ilke edinmiş olursunuz.

Otodidakt yaklaşımı temel almakla birlikte öğrenmenin sorumluluğunu da üstlenmiş olursunuz. Öğrenmek istediğiniz konuda öğretmen mi bulamadınız? Bu sizin için artık bir bahane olamaz. Başka yollardan öğrenirsiniz. O yol aranırsa elbet bulunur. Öğretmeninizi sevmediniz yahut öğretmeniniz size göre yeterli değil mi? Bunlar sizi engellemez. Siz zaten her halükârda bir yolunu bulup öğreneceksiniz. Elbette öğretmen bulabilmişseniz bu iyi bir şeydir ve hele bir de öğretmen iyiye bu büyük bir artıdır ama temel mesele değildir.

Günümüzde otodidakt yaklaşım izole bir hayat yaşayıp tek başınıza uzmanlaşmak olarak anlaşılmamalıdır. Tam tersine, deneyim ve pratiği esas almalı, hayatın tam da göbeğinde yer almalısınız. Ayrıca büyük, küçük demeden herkesten bir şeyler öğrenmeye hazır olmalı ve etkileşime her zaman açık olmalısınız. Öğretmenlerden, rehberlerden, mentörlerden, ebeveynlerinizden, öğrenmek istediğiniz alanda tecrübeli kişilerden, arkadaşlarınızdan, doğadan herkesten bir şeyler öğrenme arayışı içinde olmalısınız.

Anlatılagelir, hoca tebeşirle tahtaya kocaman bir (1) rakamı yazar ve “Bu kişiliğinizdir.” der. “En değerli şey budur.” diye de ekler. Yanına sıfırları dizmeye başlar, bu başarıdır, tecrübedir,

yetenektir vs. Eklenen her şey bir rakamının yanında bir sıfır olarak yer almaktadır ve başta yazılan bir rakamının katlanmasına neden olmaktadır. Sonra hoca eline silgiyi alıp, en baştaki bir rakamını siler. Geriye sadece sıfırlar kalır. Hoca bunun üzerine şöyle der; “Kişiliğiniz yoksa öbürleri hiçtir.”

Yaklaşımı ortaya koymak adına bunu uyarlamak istersek şöyle ifade edebiliriz; insanın hayatında birçok konunun öğrenilmesinde ve anlaşılmasında, otodidakt yaklaşım yukarıdaki hikayedeki bir (1) rakamına denk gelir. Bu yaklaşımla birlikte her olumlu katkı da bu bir rakamının yanına sıfır olarak eklenir. Ebeveynler, bir öğretmen, bir mentör, bir rehber, bir arkadaş grubu, bir kitap, bir belgesel, bir film, bir fikir, bir deneyim, bir hata, bir musibet, bir sıradan olay dahi sıfır olarak bir rakamının yanına eklenir ve onun katlanmasını sağlar. Otodidakt yaklaşımı temel almadığımızda ise o bir rakamı silinir. Diğerleri için geriye bir hiç kalır diyemem ama katlanarak büyüyen bir süreci ıskalayacağınızı söyleyebilirim.

Otodidakt yaklaşımınız yoktur ama bir diplomanız vardır. Olabilir. Bu diploma tamamen bir hiçtir de diyemeyiz ama günümüzde çok da önemli olmadığı açık.

Otodidakt yaklaşım yokken, bir hata yapıp ondan ders alamamanız mümkündür. Bu durumda o hata belki bir hiç değildir, ama hiç olmaktan çok uzakta da değildir.

Eğer otodidakt yaklaşımınız yoksa, sistem sizi ezberci kalıplara, sorgulamayan bir zihin yapısına sıkıştırır. Bir şekilde gelişim kaydetmeniz de bu sınırlı bir çerçevede olacaktır.

Sonuç olarak, otodidakt yaklaşım, katlanarak gelişen bir siz demektir. Gelecek buradadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İKİ ÖRNEK KİŞİ İLE OTODİDAKT YAKLAŞIM

"Bilgi deneyimden gelir, bilgi malumat değildir.

Bilmenin tek yolu deneyimlemektir."

Albert Einstein

Tarihte ünlü birçok otodidakt mevcuttur. James Augustus Henry Murray bunlardan biridir. Murray dil bilimci bir otodidaktır. İngilizce Oxford sözlüğünü hazırlayan ekibin başına geçmiştir ve sözlüğün tamamlanmasında önemli katkıları olmuştur. Oxford Üniversitesi’ndeki akademisyenlerin bu sözlüğü hayata geçirebilme konusunda karamsarlığa düştüğü bir vakitte bu işin başına getirilmiştir. Sözlüğü tamamlamaya ömrü yetmemişse de çok önemli katkıları olmuştur. Fizik ve kimya alanlarında önemli katkıları bulunan Michael Faraday de bir otodidaktır. Yönetmenlerin çoğu otodidaktır. Quentin Tarantino lise mezunudur.

Dünyanın en zenginleri listesinde kendisine zirvede yer bulan Elon Musk’a bir roket gemisi şirketinin baş teknoloji sorumlusu olacak uzmanlığı nasıl kazandığı sorulduğunda, cevap olarak temel bir fizik geçmişi olduğunu ve bunun ona katkı sağladığını, ayrıca çok sayıda kitap okuduğunu ve birçok zeki insanla da konuştuğunu belirtmiştir. Bunun üzerine kendisine yukarıda da değindiğimiz “otodidakt” benzeri bir kavram olan “self-taught” yani kendi kendine öğrenen birisi olup olmadığı sorusu sorulduğunda, Elon Musk “evet” cevabını vererek, havacılık mühendisliği diplomasına sahip olmadığını yani bu alanla ilgili bir formal eğitim almadığını belirtir.

Ülkemizde de örneğin roman yazarlarından Peyami Safa bir otodidaktır. Birçok ünlü isim yazılabilir ancak otodidakt

yaklaşımı sahip olduğu anlaşılan 1952 doğumlu Gaziantepli Memnan Aksoy'dan kısaca bahsetmek isterim. Memnan Aksoy, ilkokul mezunudur. İlkokuldan sonra çok küçük yaşta iken sanayide çırak olarak iş hayatına başlar. Ancak Memnan Aksoy, bir süre sonra çok yüksek meblağlara ithal olarak satın alınan makinaları kendisine fırsat verilirse üretebileceğini ve maliyetinin de oldukça düşük olacağını söylemeye başlar. Gerçekten de bunu yapabildiğini kanıtlar. Gördüğü makinaları üretebilme gibi bir özelliğinden dolayı bazı makina fuarlarına girişi dahi yasaklanır ancak o gizli gizli bir şekilde fuarlara girer. Tübitak projesi ile büyük bir işe imza atarak Gaziantep Üniversitesi ile iş birliği içinde normalde yüksek meblağlara ithal edilen halı ipliği makinasını imal eder. Türkiye Teknoloji Vakfı ve TÜBİTAK tarafından 1998'de Teknoloji Başarı Ödülü'ne layık görülür. Devamında da birçok başarılı imalata imza atar, Ar-Ge'ye milyon dolarlar harcar. Çok küçük yaşta çırak olarak girdiği sanayide, birçok ülkeye makina ve yedek parça ihraç eden bir sanayici olarak 2015 yılında vefat etmiştir.

Bu liste genişletilebilir. Mimarlık, sanat, siyaset, edebiyat gibi birçok alanda otodidakt kişiler mevcuttur. Hatta bazı ülkelerde çok sınırlı da olsa otodidakt kişilere belli şartları sağlaması halinde, kısacası yeterliliğini ortaya koyması halinde o mesleği icra etmeye yönelik belgelendirme de yapılmaktadır. Bu hususun önümüzdeki dönemde sınırlı olmaktan çıkıp genelle yayılacağı tahmin edilebilir. Ülkemizde de Mesleki Yeterlilik Kurumu aracılığıyla bu belgelendirme sürecinin bugün için lisans düzeyindeki alanlar için olmasa da belli alanlar için hayata geçirebildiğini söyleyebiliriz. Yakın zamanda bu kuruma çok iş düşeceği söylenebilir.

Kısacası birçok kişinin otodidakt olduğu biliniyor. Ancak bu süreçleri nasıl yürüttüklerini, nasıl düşündüklerini, yaklaşımlarının

nasıl olduğuna dair bir detaya çok ulaşamıyoruz. Elbette tahmin edebiliyoruz ki bu kişiler öğrenme aşkıyla yanıp tutuşmuş kişilerdir. Öğrenme aşklarını da tutkunu oldukları, arzu duydukları, yetenekli oldukları alanlara yönlendirerek büyük ilerlemeler sağlamış kişilerdir. Ancak bir kişinin otodidakt olduğunu söylemek netice olarak soyut bir ifade olarak kalmaktadır. Bu bölümde amacımız otodidakt yaklaşımı somutlaştırmak adına iki kişiye ayrıca yer vermektir. Bu kişilerden biri Leonardo Da Vinci iken diğeri ise Semih Saygıner'dir.

Leonardo Da Vinci Gibi Sunulanın Ötesine Geçmek

Leonardo 1452 yılında İtalya'da, evlilik dışı, doğmuş birisidir. Bu sebepten daha çocukken herkesten farklı bir okula gitmek zorunda kalıyor. Okulun adı "abaküs okulu". Ticarete faydalı matematik becerilerini ön plana çıkaran başlangıç seviyesindeki bir okul. Ayrıca bu okulda farklı olaylar arasındaki temel benzerlikleri yakalamaya yönelik olarak analoji yöntemi de ele alınıyor. Farklı bir okula gitmenin yanında, sistem baştan ona sırf evlilik dışı bir ilişkiden doğduğu için iyi bir mesleği olamayacak dayatması yapıyor. Çünkü o dönemlerde evlilik dışı doğan çocukların yasal olarak üniversiteye gitmesi mümkün değildi. Ancak o kendisine sunulanın ötesine geçti. Leonardo mimar, mühendis, mucit, matematikçi, anatomist, botanikçi, kartograf, ressam ve daha fazlasıydı. Yaratıcı zekâyı doruklarda yaşamış bir deha, bir ilham perisi, Rönesans adamı...

Küçük yaşta bir sanatçının yanına çıracak olarak veriliyor. Kendi deyimiyle, "ustasını geçemeyen çırac, yetersiz bir çıractır." Kendisini "*disscepolo della sperientia*" yani "deneyimin

öğrencisi” şeklinde de tanımlayan Da Vinci, birçok alanda otodidakt yöntemle uzmanlaşmış ve buluşlara imza atmıştır.

Leonardo, başarılı bir ressamdı. Bugün Mona Lisa adlı eseri Louvre müzesinde, yılda 10 milyon kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Kadavralar üzerinde araştırmalar yaptı, insan anatomisi konusunda uzmanlaştı. Uçan makine, paraşüt, zırhlı araç-tank, dalgıç kıyafeti, köprü, mekanik şövalye gibi çağının ötesinde fikirleri ve tasarımları mevcuttu. Hayata geçiremediği fikirleri, tasarımları gelecek nesillerin ufkunu açtı.

Leonardo düşüncülerini, duygularını, tespitlerini, planlarını, tasarımlarını not alırdı. Bir notunda, iyi bir eğitim almadığından, birtakım küstahların kendisini “cahil” yerine koyabileceklerini düşündüğünü bildiğini belirtiyordu. Ama ortaya koyduklarının, kitaplardan ziyade, deneyim temelli olduğunu vurguluyordu. Bir bilim adamı ve deneyimin öğrencisi olarak bilim ile pratiğin harmanlanması gerektiğine inanıyordu. Ona göre; “Bilim komutandır, pratik ise askerleri. Bilimsiz pratiğe gönül verenler, dümeni ya da pusulası olmayan bir gemiye giren ve nereye gittiğinden asla emin olamayan denizciler gibidir.”

Leonardo’ya göre “her şey, her şey ile bağlantılı” idi. Bu sözü bugün, yaratıcı zekânın geliştirilmesi konusunda uzman kişiler tarafından temel alınmaktadır.

Da Vinci aynı zamanda sorular sorar, bunları not alır ve bilginin kaynağına inmeye çalışırdı. “Yusufçuğun dört kanatla uçtuğunu ve öndekiler kalktığı zaman arkadakilerin alçaldığını” keşfedecek kadar da iyi bir gözlemciydi. İnsanın da uçabileceğine dair hayalleri vardı.

Da Vinci’nin, Codex Leicester adlı not defteri, Bill Gates tarafından açık artırma yolu ile 1994 yılında 30,8 milyon dolara satın alınarak o döneme kadar ki en yüksek bedele sahip el

yazması unvanını kazandı. Enflasyona göre rakamı güncellediğinizde halen en yüksek bedele sahip olan el yazması unvanını koruduğunu söyleyebiliriz.

Babasının yüksek gelire sahip bir Noter olduğu biliniyor. Ancak Leonardo'yu maddi olarak pek de desteklemediği de biliniyor. Dahası Leonardo'yu mirasının dışında tutmuştur. Leonardo, hayatının son dönemi haricinde, ekonomik olarak çok da rahat edememiştir. Haliyle kendi yeteneklerini ve bilgilerini de gelir elde etme amacıyla kullanmıştır. Kendi kendine öğrenmenin yanında, kendi kendine iş fırsatları ve imkanları yaratmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Hatta Milano Düküne hitaben yazdığı mektup, çok iyi bir iş başvurusu örneği olarak gösterilir. Mektubu incelediğimizde Dükün doğrudan işine yarayabilecek birçok fikir ortaya atmakta ve bunları kendisinin hayata geçirebileceğini net olarak ifade etmektedir. Kısacası tamamen somutlaştırılmış bir başvurudur. Bu mektupta yer alanlardan bazıları şunlardır; Çok hafif, güçlü ve kolayca taşınmaya uygun köprü fikri, bir yer kuşatıldığında hendeklerdeki suyun nasıl kesileceğinden tutun yer altından geçmek gerekirse nasıl sessizce geçilebileceğine dair yöntemleri olduğuna kadar, kullanışlı ve kolay taşınabilir toplar ile topların kullanılması mümkün olmadığı hallerde alternatif çözümler dahil birçok projeye mektubunda yer vermiştir.

Hatta 1952 yılında Türkiye devlet arşivinde, Leonardo'nun 1503 yılında Haliç üstüne bir köprü tasarlamak ve inşa etmek için talepte bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Leonardo, kendini deneyime, keşfetmeye adadı, kendisine sunulanın ötesine geçti, sorular sordu, araştırdı, denemeler yaptı, çıkarımlar da bulundu, sistematik düşündü, üretti. Leonardo hayattan ilham aldı.

O sonsuz merakı olan biri idi, sürekli öğrenme ve ilerleme arzusundaydı. Ona göre nasıl iyi bir gün geçirdiğimizde o gün mutlu bir uyku ile taçlanacak ise iyi bir ömür geçirmek de mutlu bir ölümü getirecektir. Kendini, doğru bildiklerini, sürekli tarttı, düşüncelerini sorguladı. “İnsanı en çok aldatan kendi düşünceleridir.” dedi. Duyularını kullanmaya ve geliştirmeye öncelik verdi. Belirsizliklere karşı dengeli bir yaklaşım benimsedi. Dikkatini korumaya önem verdi, kendisine telkinlerde bulundu. İmgesel düşünmenin önemini keşfetti. İşine sık sık ara vermenin iyi olduğunu, böylece yeniden başladığında daha iyi bir muhakeme gücüne sahip olunacağını not etti. Beslenmeye ve sağlıklı olmaya önem verdi. Materyalist değildi, erdem sahibi olmayı mal mülk sahibi olmaya tercih ederdi.

Leonardo, sadece kendisine sunulanın ötesine geçmedi, sadece eşsiz eserler ortaya koymadı, sadece bir mucit olarak tasarımlarıyla çağın ötesine ilham vermedi. O insanlığa içsel bir kavrayışın, deneyimleme ile birlikte zihinsel bir çabadan geçtiğini gösterdi. Notlar tutmak suretiyle de çabalarının bir bölümünün günümüze ulaşmasını sağladı. Böylelikle insanlığın ufkunun genişlemesine katkıda bulundu.

Semih Saygıner Gibi Görmek

Başta Üç Bant Bilardo Dünya Şampiyonlukları olmak üzere, sayısız başarıları olan Semih Saygıner ile yapılan röportajlarından anlıyoruz ki, o da otodidakt yaklaşımı benimsemiş birisi.

Semih Saygıner, bilardo oyununa önemli katkılarda bulunmuştur. Bilardoya başladığı dönemde, yüzde 2 olan sayı yapma oranını, yüzde 95'lere çıkarmış birisidir. Peki bunu nasıl başardı? Mesela, “Ne yaparsam daha iyi bir vuruş yapabilirim?” diye sormuş. Sormakla yetinmemiş. “Bir vuruş yapardım, o

vuruşun peşinden düşünürdüm.” diyerek takip süreci işlettiğinden bahsediyor. Başkalarının ise bu takip sürecini işletmediğini, yaptıkları vuruştan gözlerini kaçırdıklarını ifade ediyor. Kendisinin ise gözünü kaçırmadığını vurguluyor. Çok şık bir benzetme ile bunu “hayattan bağını kopartmama”ya benzediğini ifade ediyor.

Otodidakt yaklaşımı temel yaklaşım olarak benimsediğinizde ara ara dinlenseniz de sürekli bir ilerleme kaydetme arayışı içerisinde kendinizi bulursunuz. Takip süreci ile gözlemler yapar ve akabinde tespitler yaparsınız. Buradan elde edilen bilgi ve deneyimi ilerleme kaydetmek için kullanırsınız. Bu yaklaşım sayesinde ileriki bölümlerde yer vereceğimiz “Kuantum Sıçramaları”na da imkân tanırırsınız.

Semih Saygıner, bilardoya başladığında bilardo oyununda sayı yapma yüzdesinin oldukça düşük olduğunu belirterek, kendisinin yeni vuruşlar denediğini ve geliştirmeye çalıştığını aktarıyor. Başkalarının ise bu şekilde bir arayışının olmadığını, yeni bir şey denemenin akıllarına bile gelmediğini, kendilerine öğretilenle yetindiklerini belirtiyor.

Semih Saygıner, takip sürecinin devamında gerçekleştirdiği arayışlar ve denemeler sonucunda, yeni vuruş teknikleri geliştirerek bu teknikler sayesinde sayı alma başarı oranının %2’lerden %95’lere yükselmesini sağlamıştır.

Semih Saygıner’in başarı hikayesi otodidakt yaklaşımı somutlaştırmamıza katkı sağlamaktadır. Size sunulanın ötesini aramaya, sorgulamaya, geliştirme çabasına, deneyimlemeye oldukça başarılı bir örnektir. Kendisi diğer yandan çalışkanlığı, disiplini ve pes etmemeyi de vurgulamaktadır. Bunların da önemi elbette göz ardı edilemez.

Tam da burada şu soruyu sormak aklıma geliyor; otodidakt yaklaşım ile takip sürecini işleten birisi olarak; sorguladığı, yeni

arayışlar içerisinde olduğu, denemeler yaptığı, özünden kopmadığı, yeteneklerini ortaya koyduğu, kendi deyimiyle hayat-tan bağıını koparmadığı için çalışkan, disiplinli ve pes etmeyen bir yapıda olmuş olabilir mi? Yani birbirini tamamlayan bir durum söz konusu olabilir mi?

Diğerleri olarak bahsettiği ve sadece onlara öğretilenleri yapan, ezbere hareket eden, vurduğu vuruşa dahi bakamayan kişilerin çalışkan, disiplinli ve pes etmeyen bir yapıda olması beklenebilir mi?

Eğer çalışkan değilseniz, disiplin sorunlarınız varsa ve çabuk pes eden bir yapıda iseniz, bu sizin bir özelliğiniz olmasından ziyade, otodidakt yaklaşımı benimsememiş olmanızdan kaynaklanıyor olabilir mi?

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BAZI KONULAR OTODİDAKT YAKLAŞIM İSTER

*“Yapabileceğimiz şeyleri yapmaya başlarsak,
kendimizi hayretler içinde bırakacak sonuçlar alırız.”*

Thomas Edison

Eğer kendi başımıza ve içsel bir kavrayışla halletmemiz gereken bir meseleyi, başkalarının çözmesini beklersek temelde bir hata yapmış oluruz. Bilindiği üzere; gömleğin ilk düğmesini yanlış iliklerseniz gerisi de yanlış olur. Yola çıkışımız ve yöntemlerimiz yanlışsa patinaj çekmekten başka bir şey yapamayız. Bene diagnoscitur, bene curatur. (İyi teşhis etmek, iyi tedavi etmektir.)

“Bana dünyayı kurtarmak için altmış dakika verseler, bunun elli beş dakikasını problemi tanımlamaya, kalan beş dakikasını da çözümü bulmaya ayırırdım” şeklinde doğrulanmasa da Einstein’a atfedilen bir söz vardır. Bu sözde de vurgulandığı üzere analiz etmek ve tanımlamak oldukça önemlidir. Doğru bir analiz ve tanımlama olmazsa birçok hatada tekrara düşülmektedir. Hatalardan ders alınmasının önemini vurguluyorum. Ancak eğer analiz ve tanımlamada bir eksiklik varsa, bu durumda pratikte gerçekleşen hatalardan çıkartacağınız dersler de sizi bir yerlere taşımaya elverişli dersler olmayacaktır.

Temelde analiz ve tanımlama eksikliği dolayısıyla patinaj çekilen durumlara örnekler vermeye çalışacağım. Böylelikle deneyimi ön plana çıkarırken boşuna patinaj çekilmesi ve gereksiz zaman kaybedilmesi risklerine karşı da dikkatli olunması gerekliliğini vurgulamak istiyorum.

Örneğin, İngilizce öğrenmeyi dil bilgisi üzerine inşa eder-
seniz, bu durumda yaptığınız hatalardan ders almak sizi sade-
ce daha iyi bir dil bilgisi öğrenmeye götürebilir. Ama bu du-
rum öğrenme arzusunda olduğunuz dili iletişim aracı olarak
kullanma konusunda ilerleme sağlamanıza katkı sağlamaz.

Temel problemi analiz ederek tanımlar ve otodidakt yakla-
şımın gerekliliğini kavrarırsanız o zaman verimli bir sürece gi-
rersiniz. Bu durumda örneğin İngilizce öğrenmeyi dil bilgisi
üzerine inşa etmezsiniz. İletişim kurabilmeyi ön plana çıkara-
rak deneyime, pratiğe ve o dile maruz kalmaya önem verirsi-
niz. Bunu yaptığınızda temel noktayı doğru konumlandırmış
olursunuz. Thomas Edison’un da dediği gibi; “Eğer yapabile-
ceğimiz şeyleri yapmaya başlarsak, kendimizi hayretler için-
de bırakacak sonuçlar alırız.” Şimdi otodidakt yaklaşım iste-
yen üç ayrı konuyu ele alalım.

Dil Edinmek

Ülke olarak hepimiz çocukluktan itibaren İngilizce dersler
alıyoruz. Hepimiz bu derslerden “başarılı” bulunuyoruz ve
karnelerimizde de güzel notlar yer alıyor. Kimse İngilizce der-
sinden kalmıyor. Pratikte ise maalesef konuşamıyoruz. Bunu
başarabilen azınlık ise anlaşıyor ki kendi özel ilgisi ve çaba-
sıyla bunu başarıyor.

İlk okuldan itibaren aldığım dersleri gözümün önünden
geçirdiğimde, gördüm ki bize daha çok dil bilgisi, dilin yapı-
sı, kuralları öğretilmeye çalışılmış. Örneğin, ilkokuldayken,
İngilizce öğretmeni tahtaya “apple” kelimesini yazdıktan son-
ra önüne ne gelmesi gerektiğini sormuş ve bilene sözlüden en
yüksek puanı vereceğini söylemişti. Tüm sınıf çılgına dönmüş-
tü, herkes bir şey söylüyordu. Ama kimse bilemiyordu. Birisi

o çılgınlığın içinde “a” gelmesi lazım demişti de ben de duruma uyanarak hemen “an” gelmesi gerektiğini söylemiş ve açılan ortayı doksana takmıştım.

Mevcut sistemimizdeki yabancı dil eğitimi dil öğrenimi üzerinedir. Dili öğrenmek demek kurallarını öğrenerek sistemini kavramaya çalışmaktır. Bize sunulan, yabancı dilin kurallarını öğrenmek üzerine inşa edilen bir yaklaşımdır. Belki azınlık bir kesim için bu yöntem verimli oluyor olabilir.

Dil edinimi ise dili öğrenmekten farklıdır. Dil edinimi, doğal bir süreçle o dili iletişim aracı olarak kullanabilmeyi ifade eder. Dile maruz kalırsınız, kuralları başlangıçta önemsemezsiniz, bir bebek gibi deneyim yaşarsınız. Deneme, yanılma yoluyla, hatalarınızdan dersler çıkararak ve taklit ederek doğal bir öğrenme süreci yaşarsınız.

Dil edinimi, bebeklerin izlediği yöntemdir. Bu yaklaşım otodidakt yaklaşımdır. Diğer yöntemin başarısız olduğunu ülkece deneyimlediğimize göre, iletişim kurabilecek seviyede bir yabancı dili iletişim aracı olarak kullanabilme kabiliyetine ulaşabilmenin yolunun dil edinimi ile olabileceğini söyleyebilirim. Bu ise deneyimi, deneme-yanılmayı, taklit etmeyi temel aldığı için doğal olarak otodidakt yaklaşımın gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır.

Yabancı dili iletişim aracı olarak kullanabilecek seviyeye gelmiş kişilerin çoğunun dil edinme anlayışıyla, yani otodidakt yaklaşımla bunu başardığını söyleyebilirim. Ek olarak araştırmalarımın anlattığı kadarıyla eğer yanınızda edinmeye çalıştığınız dili iyi bilen birisi varsa ve sizin hatalarınızı düzeltiyorsa, katkısı büyük oluyor. Otodidakt yaklaşımda, hataları düzeltmek önemli bir aşamadır. Bu hataların tespiti ve düzeltilmesinde, konu özellikle yabancı dil olunca yardım almak yararlı olacaktır. Otodidakt yaklaşım sayesinde neyi

neden yaptığınızı yahut yapamadığınızı daha iyi anlar, ona göre de değerlendirmeler yapar ve işe yarar çözümler üretirsiniz. Kısacası otodidakt yaklaşım sayesinde kör atış yapmak yerine, nişan alırsınız.

Keşke, okullarımızda da dil edinmeye yönelik bir sistem esas alınsa ve otodidakt yaklaşım benimsense. Çocuklar, en azından ders saatlerinde sadece öğrenmeye çalıştıkları yabancı dili konuşmakla da zorunlu tutulsalar. Soru cevaplama ya da o dilin bir kuralını bilmeye değil de iletişim kurabilmeye puan verilse.

Öğrenciler yabancı dile doğrudan maruz kalsalar, kelimeleri görsellikle desteklenmiş şekilde öğrenseler ve öğretmenleri de hatalarını fark etmelerini sağlasa. Ayrıca hata yapmanın öğrenmenin bir parçası olduğunu da zihinlere yerleştirebilsek. İletişim kurabilmenin önemini vurgularken, iletişim kelimesinin dilimize 1972 yılında uydurularak girdiğini yani çok da yakın hissedebileceğimiz bir kavram olmadığını yeri gelmişken hatırlatmak da gerekmektedir. İletişim kavramı konusundaki çabaları ve emekleri için de Doğan Cüceloğlu’nu saygı ve özlemle anmadan geçemeyiz.

Yabancı dili öğrenme sürecinde kuralları öğrenmeyi ön plana çıkartan mevcut anlayışın başarısız olduğu tartışmasız bir gerçektir. Eğer bu işe yaramayan anlayış terk edilmezse, Hindistan, Vietnam gibi birçok sıçrama yapan ülkenin gençleriyle rekabet edilemez, rakip dahi olunamaz.

Sigarayı Bırakmak

“Kimse size sigarayı bıraktıramaz” dersem ileri gitmiş, hadimi aşmış olur muyum? Gözlemlediğim ve deneyimlediğim kadarıyla bu gerçekten böyle. Sigarayı bırakmak istiyorsanız bunu kendi kendinize yapmak zorundasınız. Birilerinden

destek alabilirsiniz. Size tavsiyeler verebilirler. Çok iyi tavsiyeler olsa dahi işe yaramaları size bağlı olacaktır. Mesela işe “bağımlı olduğunuzu kabul ederek” başlayabilirsiniz. Bu iyi bir tavsiye olsa da tek başına yetmeyecektir.

Bağımlılıkla mücadele zordur ve ciddi bir iştir. Sigarayı bırakmak, kendinizle olan bir mücadeledir. Bu mücadelede başarılı olmak için, içsel bir kararlılık, tutarlılık ve kavrayış gerekir. Bilmelisiniz ki bunların bir formülü yoktur. Bunları kitaplardan öğrenemezsiniz, bir öğretmen de size aktaramaz.

Bunları, otodidakt yaklaşım ile yani kendi kendinize deneyimleyerek, keşfederek, hatalar yaparak, pes etmeyerek, takip süreci işleterek, kendinizle olan bu mücadeleyi kazanarak, kendinizi ikna ederek elde edebilir ve nihayet keskin bir kararlılıkla sigarayı bırakabilirsiniz. Çok mu şey saydım? Kolay olacağını söylemedim, ama temel yaklaşımınız doğru olursa emin olun bu iş sandığınız kadar zor da değil.

İlham vermesi ve yararlı olması amacıyla sigarayı bırakma deneyimimi aktarmak isterim.

Daha ortaokul öğrencisi iken ilk sigaramı denemiştim. Elbette altında yatan sebep özentiydi. Sigaraya öyle ya da böyle bir şekilde başlanıyor ama bırakması çok zor oluyor. Çünkü sigara sizi sinsice bağımlı yapıyor. Başlarda çok fazla bağımlı değilmişsiniz gibi geliyor. İlk yıllarda sigara içmeye ara vermek istediğinizde rahatlıkla ara verebiliyor ve haftalarca, hatta aylarca sıkıntı yaşamaksızın içmeyebiliyorsunuz.

Ancak bu durum yıllar geçtikçe yavaş yavaş değişiyor. Gittikçe daha bağımlı hale geliyorsunuz. Artık aylarca bırakamıyorsunuz. Benim de yıllar içerisinde bağımlılık seviyem o kadar artmıştı ki artık sigarayı bıraktığım günün sabahında koşa koşa sigara almaya gidiyor olmuştum. İnsan ilk sigaraya başladığı zamanlarda aylarca bırakabildiği dönemleri

kafasına yerleştirmiş oluyor ve hala öyle olduğunu sanarak, bağımlı olduğunu itiraf etmek istemiyor. Elbette akşam bırakıp sabah geri başlayınca bir süre sonra bağımlı olduğunu kaçınılmaz olarak itiraf ediyorsun.

Sigaraya başladığımdan beri bırakmaya çalışıyordum. On seneden fazla süredir bırakmaya çalışan birisi olarak yüzlerce kez bırakmayı denemiştim. Her defasında başarısız olmuştum. İlginç olan ise her başarısızlıktan sonra sanki bağımlılığım daha da artmıştı. Geldiğim nokta artık akşam bırakıp sabah tekrar başlamak şeklindeydi. Bırakamıyordum ama denemeye de devam ediyordum. Belki de koy vermek gerekirdi çoğu insanın yaptığı gibi. Ama bazen inadım tutar işte.

Sigarayı bıraktığınızda o sizi hemen bırakmaz. Normalde dikkatinizi çekmeyecek detayları görmeye başlarsınız. Sokakta yürürken o kadar kalabalığın içinde, o an sigara yakmak üzere olan kişileri bir anda görüverirsiniz. Başka bir tarafta birisi sigara içiyor veya birisi sigarasını söndürüyordur. Tüm bunlara elinizde olmadan odaklanırsınız. Bilirsiniz ki eğer bırakmamış olsaydınız tüm bunlar dikkatinizi çekmeyecekti. Sigarayı bırakmak sadece kendinizle değil, çevrenizle de mücadele etmeyi gerektirir. Her yerde sigaraya maruz kalırsınız. Sokaklarda, kafelerde, hatta dizi ve filmlerde gizli reklamlarla o hep karşınıza çıkar. Ondan kaçmak pek mümkün değildir. Bu da elbette işleri zorlaştırır.

Bir arayış içerisindeydim. Nikotin sakızı denediğim de oldu, çok övülen bir ilacı denediğim de. Ancak bırakamıyordum. Artık yakın arkadaşlarım her “sigarayı bıraktım” dediğimde benimle dalga geçer olmuşlardı. Öğrenilmiş çaresizlik ve başarısızlık söz konusuydu.

Ben nerede hata yapıyordum? Sigarayı bırakan insanlar nasıl bırakabiliyorlardı? Onların yapıp benim yapamadığım şey

neydi? Bırakanlar için genelde “bir anda bıraktı”, “kafada bitirdi” gibi hiç de bu konuda size katkısı olmayan soyut şeyler söyleniyordu.

Kafada bitirmek ne demekti? Nasıl olabiliyordu? Kafa yormaya devam ettim. Ben, kendi kendimi yenemiyordum. Benzetme yaparak, beynimi bir çocuğa benzettim. Bağımlı olmam nedeniyle ipleri bu çocuğun eline vermiştim ve o da benimle bir güzel oynuyordu. Onu ikna etmem gerekiyor diye düşündüm. Belki de onu ikna etmek, kafada bitirmek dedikleri şeydi. Bir çocuk nasıl ikna olurdu? Bir yetişkini ikna etmekten farklı bir durum olacağı kesindi. Çocuklar farklı düşünürler, oldukça zekidirler, algıları açık, farkındalıkları da yüksektir. Sizi denemekten, sabrınızı, sınırlarınızı zorlamaktan da çekinmezler ve bu konuda başarılı oldukları bir gerçektir. İşte “sigarayı bırakacağım” dediğim zaman sanki bu çocuk “oyun başladı” diyor ve heyecanla beni yenmeye çalışıyor. Bu sizin durup dururken başlattığınız ancak büyük bir çoğunlukla çocuğun yendiği bir oyundur.

Peki o çocuğu nasıl yenebilirdim? Ben aslında sigaraya değil, bir çocuğa yeniliyordum. Artık sigaraya değil, çocuğa, yani beynime odaklanıyordum. Onu ikna etmeliydim. Yıllar içerisinde ipleri eline almıştı ama sonuçta patron bendim, en azından ben öyle olduğunu biliyordum ve bir yolunu bulup başari olmalıydım.

Aslında bu noktada otodidakt yaklaşımı işletmeye ve içsel bir kavrayışa doğru ilerlemeye başlamıştım. Sigarayı bırakma konusunda belki de ilk defa nişan alıyordum.

Bunca yıl denememe rağmen neden başarısız olduğum konusunda biraz daha aydınlanmış ve itiraflarda bulunmaya başlamıştım. Ben tutarlı değildim. Kararlı da değildim. Gerçekten bırakmayı isteyip istemediğim konusu bile şüpheli

gelmeye başlamıştı. Kafam karışmıştı. Gerçekten sigarayı bırakmak istiyor muydum? Gerçekten istemek nasıl anlaşılabilir-di? Hani sevgililer derler ya “gerçekten sevsen böyle yapmaz-dın” diye, aynen oradaki “gerçekten” kavramından bahsediyorum. Gerçekten bırakmayı isteseydim, bıraktığımın daha ilk günleri arkadaşlarımla buluşmaz, sabah koşa koşa sigara almaya gitmez, yine sigaraya maruz kalmam pek muhtemel olduğu için dizi-filmlerden de en azından bir süre uzak dururdum. Ama ben bunların tam tersini yapıyordum. Sözlerim ile eylemlerim tutarlı olmalı diye düşündüm.

Bu beyin fırtınasından sonra, kafada bitirmek konusunu biraz daha içselleştirmiş ve kavramıştım. Şimdi bunları pratiğe dökmek lazımdı.

Sıradaki sigarayı bırakma denememde, bu kez öncekilere göre daha farklı davranacaktım. Kendimi hazır hissettiğim ve işlerimin yoğun olmayacağını öngördüğüm bir dönemde bırakacaktım. İlk günlerde arkadaşlarımla görüşmeyecektim. Dizi, film izlemeyecektim. Dışarıya da zorunlu olmadıkça çıkmayacaktım. Böylece sigaraya maruz kalmamaya çalışacak, diğer yandan da bilgisayar oyunu gibi kafa dağıtıcı ve sigaranın aklıma gelmesini önleyici işlerle meşgul olacaktım. Evde ve arabada zaten sigara içmiyordum, bu alışkanlıklarım da işimi kolaylaştıracaktı.

Hazır olduğum bir anda sigarayı bıraktım. Düşündüklerimi hayata geçirecektim. Kararlıydım. Sabah uyandım ve bu kez koşa koşa sigara almaya gitmedim. Evde vakit geçirdim, kendimi oyaladım. Bunu yapabilmek güzeldi. Çünkü son iki yıllık süreçteki sigarayı bırakma denemelerimde, bıraktıktan sonraki günün sabahında koşa koşa sigara almaya gidiyordum. Bu kez bunun olmaması beni umutlandırmıştı.

Devam eden günlerde de sigara içmemiştim. Güzel gidiyordum. Bu şekilde yaklaşık on gün geçmişti ve çok az dışarı çıkmıştım. Sadece gerekli olduğunda, iş dolayısıyla çıkıyordum.

Derken, arkadaşlarım buluşmak istedi. Ben de iyi gittiğimi düşünerek kabul ettim. Sonuçta sürekli evde kalamazdım, bir gün dışarı çıkacaktım. Bu da ayrı bir sınav olacaktı benim için. Kendime telkinlerde bulundum. İyi gidiyorsun ve arkadaşlarınla buluştuğunda kesinlikle içmeyecek, bu kez kendini tutacaksın diyordum.

Arkadaşlarımla buluştum ve hiç sigara içmeden eve döndüm. Bu da bir başarıydı. Bu deneyimden güç alarak diğer günlerde de arkadaşlarımla buluşmaya devam ettim. Kendimi övüyor, iyi gidiyorsun diyordum.

Devam eden günlerin birinde, yine arkadaşlarımla otururken bu kez iyi gidiyorsun, bir kez içmekten bir şey olmaz gibi bir düşünceye kapılıp, arkadaşlarımdan bir sigara alıp yaktım ve içmeye başladım. O an anladım ki çok büyük bir hata yapmış ve yine yenilmiştim. Sigara içme isteğim, bu bir tane sigarayı içmeye başlamamla birlikte bir anda zirve noktasına sıçradı.

Çocuk, yani beynim resmen havai fişeklerle kutlama yapıyordu ve adeta “seni yine yendim” diyordu. Başaramadım şeklinde hemen itirafta bulundum. Canım hiç olmadığı kadar çok sigara çekiyordu. Bununla baş edemezdim. Gittim ve yeni bir paket aldım. Ancak kendime çok kızdım. Böyle bir hatayı nasıl yaptığımı sorguladım. Nasıl olurdu da “bir taneden bir şey olmaz” gibi saçma bir fikir ile aslında iyi de giderken sigara içebilmişim? Zaten sigaraya hep “bir tane” ile başlanırken bunun olması hiç kabul edilebilir bir şey değildi. Da Vinci’nin dediği gibi “insanı en çok aldatan kendi düşünceleridir.”

Bu konuyu düşündüğümde kendime hem kızdım hem de bir sonraki denememde asla “o bir taneyi” içmeyeceğimi kafama

koydum. Ayrıca durum değerlendirmesi yaptım. Anladım ki arkadaşlarımla erken buluşmaya başlamıştım. Kendime fazla güvenmiştim ve erken havaya girmiştim. Sigara içilen ortama girmem sonucunda, alttan altta canım çok sigara çekmişti ve bu can çekme dolayısıyla “bir tane içme” fikrine kapılmış ve kendimi kandırmıştım. Sonraki denememde daha katı ve temkinli bir duruş sergilemeliydim.

Başarısız oldum diyerek işin peşini bırakacak değildim. Kararlıydım. Ancak zamanı vardı. Tekrar hazır olduğum doğru bir anı bekleyecektim.

8 ay kadar sonra o beklediğim doğru anın geldiğini düşündüm. İşlerimin yoğunluğu azalmıştı. Kendimi de hazır hissediyordum. Tekrar deneme zamanı gelmişti. Esasında bir kavrayış elde etmiştim ve bir önceki denememde ilerleme de sağlamıştım. Bu kez ise bu işe son verecektim. Aylardır zaten kendi kendime sık sık “sigarayı tekrar bırakacağımı”, ancak bu kez “o bir taneyi bu kez asla içmeyeceğimi” tekrarlıyordum. O bir tane bu kez kesinlikle içilmeyecekti. Hem o bir taneyi içmezsem nasıl geri başlayabilirdim ki? Bu kez yenilmeyecektim, bu kez ben kazanacaktım.

Bu denememde çok daha fazla temkinliydim. Kendimi hazır hissedene kadar arkadaşlarımla buluşmayacaktım. Dışarıya gereksiz yere çıkmayacaktım. Dizi ve filmlerden uzak duracaktım. Bilgisayar oyunları ile de kendimi meşgul edecek, sigarayı düşünmemeye çalışacaktım. Bu kez havaya girmeyecektim.

İnsan sigarayı bırakınca boşluğa düşmekten dahi korkuyor. Çünkü aç karnına, tok karnına, çayın yanında, kahvenin yanında, mutluyken, mutsuzken her an sizinle olmuş birisi gibi sigara ve bundan dolayı boşluğa düşme korkusu gayet normal. Ancak kendime telkinlerde bulunarak bunun artık geride kalması gerektiğini, sigara içmeyenlerin bir günü nasıl geçiyorsa

benim günümün de aynı o şekilde geçeceğini söylüyordum. Sağlığıma katkı sağlayacağını da belirtiyordum. Bağımlı olma düşüncesinin dahi hoş olmadığını, irademi korumam gerektiğini söylüyordum. Hem bugüne kadar içmişim işte, yani içmemiş değildim. Ama “yetsin artık buraya kadar” dedim kendi kendime. Bu tıpkı bir çocuğa “yeteri kadar oynadın, haydi eve gidelim artık” demek gibiydi.

O bir tanenin de kesinlikle içilmeyeceğini sürekli tekrar tekrar vurguluyor, kendime bunu sürekli hatırlatıyordum. Bir önceki denememde bu hataya düşmüştüm ancak bu sondu, artık oyunun sonuna gelmiştik.

Birkaç hafta geçmişti ve hiç sigara içmemiştim. Planım güzel işliyordu. Evden zorunlu olmadıkça çıkmıyor, kendimi oyalıyordum. Sigarayı düşünmemeye çalışıyordum. İlk ay bittiğinde kendimi sigarayı bırakma konusunda güçlü hissediyordum. Ancak bu sefer erken zafer ilan etmeyecektim. Bu kez geç ama tam bir zafere taliptim.

Bu arada telefonuma beni motive eden bir uygulama indirmiştim. Uygulamaya bir günde normalde kaç adet sigara içtiğinizi, ne kadar vakit ve para harcadığınızı kendiniz giriyor, sonra da sigarayı bırakma tarihinizi yazıyorsunuz. Uygulama size saniyesi saniyesine sigarayı bırakalı kaç gün olduğunu, kaç tane sigara içmediğinizi ne kadar para harcamadığınızı ve ne kadar vakit kazandığınızı da gösteriyordu. Bu şekilde takip süreci işletebiliyorsunuz. Dahası siz sigara içmedikçe vücudunuzdaki gelişmelerin neler olduğuna dair fikir de veriyor. Örneğin, sekizinci saatte kandaki nikotin seviyesi düşmeye başlıyor, on ikinci saatte oksijen seviyesi artıyor, karbonmonoksit seviyesi ise normale dönüyor, bir hafta dolduğunda akciğerdeki kılcal damarlar temizlenmeye başlıyor, ikinci hafta akciğerdeki balgam atılmaya başlıyor, altıncı hafta C vitamini

seviyesi normale dönüyor. Bu ve benzeri detaylarıyla beni rahatlatan, bana iyi gelen bir uygulama idi. İlk aylarda canım çektikçe bakıyor ve bu takip süreci gerçekten motive olmamı sağlayarak bana dayanma gücü veriyordu.

Alışkanlıklar için yirmi bir gün gerekir derler. Ancak yirmi bir gün olduğunda sigarayı bırakmaya alışmaya daha yeni yeni başlamıştım. Henüz sevinmek için erkendi. Bu sebepten temkinli bir şekilde beklemeye devam ediyordum.

İkinci ay dolduğunda ise artık çok daha iyiydim. Üzerimdeki baskının azaldığını net olarak hissediyordum. Canım hala sigara çekiyordu ama artık irademi sakatlayacak kadar güçlü değildi, kontrol bana geçmişti ve artık yönetilebilir bir baskı mevcuttu. Temkinli olmaya ve telkinlere devam edecektim. Risk yine vardı ama artık söyleyebilirdim; Sigarayı bıraktım!

Sırf bu satırları yazmak dahi canımı az da olsa sigara çektirebiliyor. Ancak önemli olan bu baskının ve düşüncelerin yönetilebilir olması, ne istediğinizi bilmeniz ve geçmişi unutmamanızdır.

Böylelikle çocuğu ikna etmiş oldum ve elindeki ipleri aldım. Çocuk sıkılacak diye hiç endişelenmeyin, onun elinde başka daha çok ipler var. Ayrıca unutulmamalıdır ki, ipleri tekrar teslim etmek için yalnızca bir sigara yeterlidir.

Borsada Yatırımcı Olmak

Sermaye piyasaları ilginç bir işleyişe sahip. Kaotik bir havası var. Kendisine has kuralları ve işleyişi var. İlk defa işlem yapmaya başlayan birisinin, gerçek yaşı kaç olursa olsun borsa için tam bir bebek olduğunu söylemek gerekir. Borsa yaşı ayır hesaplanır diyebiliriz.

Bu ortamda paralar katlanıyor. Beş kat on kat yükselen hisseler mevcut. Ancak sistem ve işleyiş elbette kimseye para kazandırmamak üzerine. Çünkü mantıken yükselişten para kazanmanız için hisseyi elinizde tutmanız, satmamanız gerekiyor. Ama Türkiye’de ortalama hisse tutma süresi bir ay civarı olduğu için kimsenin gerçek anlamda para kazanamadığını söylemek yanlış olmaz diye düşünüyorum. Elbette her hissenin de beş kat, on kat yükseldiğini de söyleyemeyiz.

Peki, borsayı öğrenmek istiyorsunuz diyelim, nasıl öğreneceksiniz? Akıl veren bol, herkes sosyal medyada fenomen, üstat diye geziyor.

Gerçek olan ve komik olan şöyle bir durum da var ki, doğrular saklanmıyor bile! Neler mesela? Sürekli al-sat yapmamak, sabretmek, panik yapmamak, doğru hisseyi seçmek, duyumlarla ve sosyal medyadan pazarlanan hisselerde işlem yapmamak, sepet yapmak, borç para ile işlem yapmamak, ihtiyacınız olmayan parayla işlem yapmak gibi tavsiyeler.

Buna rağmen insanlar ortalama bir ayda hisselerini satıyor, sabretmiyorlar. Çünkü hemen zengin olmak istiyorlar, düşüşlerde ise itinayla panik de yapıyor, haber, tüyo kovalıyorlar. Hiçbir hikayesi olmayan pahalı hisselerle paralarını bağlıyorlar ve borç para ile işlem de yapıyorlar.

İşte borsa böyle bir yer. Doğruyu yapmak kolay değil. İçsel bir kavrayış burada da gerekiyor. Bunun için, söylenenlerin dışında otodidakt bir yaklaşım ile deneyim yaşamak ve içselleştirebilmek gerekiyor. Başta küçük bir parayla, gerçek işlemler, salt deneyimlemek amaçlı yapmalı, deneme yanılma ile ilerlemeli, dersler çıkartarak bir sistem, bir strateji geliştirebilmelisiniz. Kısacası işleyişi içsel olarak kavramalısınız. Büyük resmi yakalamaya çalışmalısınız. Birisinin size işleyişi anlatması çoğu zaman bir anlam ifade etmez, bunu siz keşfetmelisiniz.

Otodidakt yaklaşım ile sürüden ayrılmanız gerekir. Borsa herkesin para kazandığı bir yer değildir.

Hakkını yemeyeyim, ünlü üstatlardan yalnızca biri, bir videosunda; “kendi kendinize işlemler yaparak deneyim kazanarak öğrenmelisiniz, kendi stratejinizi oluşturmalsınız” demişti ve kendisinin de bu yöntemle öğrendiğini söylemişti.

Özetle, sizi üzmeyecek ama çok da komik olmayan bir rakamla rahat rahat işlem yaparak, araştırarak, öğrenerek, takip ederek ilerlemeli ve sürekli neyin işe yaradığını, ne yapsaydınız para kazanabileceğiniz hususunu bulmaya çalışmalısınız. Burada elbette kastettiğim sürdürülebilir, devamlılık arz eden bir kazanç sistemi elde etmektir.

Böylelikle otodidakt yaklaşım isteyen bazı konulara örnekler vermiş olduk. Örnekler artırılabilir ancak amacım temel bir fikir vermek olduğundan bu kadarıyla yetiniyorum.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÜNİVERSİTE DESTEKLİ OTODİDAKT ÖĞRENCİ SİSTEMİ

*"Her gittiğimde, orada bize öğretilenlerin
hiçbirinin işe yaramadığını gördüm.*

Hayat pratiktir!"

Osman Pamukoğlu

Bu bölümde hayali bir sistemden bahsedeceğim. Ütopik bir sistemden. Bu ütopik sistemde, üniversiteye giriş sınavı bulunmuyor ve her öğrenci istediği alanda meslek sahibi olma konusunda otodidakt yöntemi kullanıyor. Bu sistem öğrenciyi yalnız bırakmayan, üniversite destekli bir sistem. Öğrenciler akademisyenlerden, rehberlerden, mentörlerden, hali hazırda mesleklerini icra eden gönüllülerden, burs vermek isteyen şirketlerden ve hayırseverlerden etkin olarak yararlanabiliyor. Dahası, otodidakt öğrenciler birbirlerini destekliyor ve tamamlıyorlar. Aşağıda örnek anlatım üzerinden bu ütopik sistemi detaylandıracağım ancak sonda söyleyeceğimi başta söylemek istiyorum. Özellikle üniversite çağına gelen okuyucuya sistemin değişmesini beklemeye gerek olmadığını, mevcut sistemdeki imkanları zorlayarak bu ütopik sistemin önemli bir kısmını olabildiğince hayata geçirebileceklerini söylemek isterim. Mentörlere ulaşmanızı kolaylaştıran bir sistem yok diye mentör bulamayacağınızı söyleyemezsiniz, ararsanız bulacağınızdan eminim. *“Aramakla bulunmaz ama bulanlar hep arayanlardır.”* Akademisyenlere zaten mevcut sistemde ulaşabiliyor olmanız lazım. Öğrenci kulüpleri kurabilir ve ders çalışma grupları da oluşturabilirsiniz. Kısacası bu hayatta her şey önünüze serilmiyor, gidip almanız gerekir. Şimdi ütopik sistemimizi detaylandırmaya başlayalım.

Bu sistemde Otodidakt Öğrencilerin Eğitiminin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması Kurumu kurulacaktır. Bu kuruma bağlı ya da ilişkili olarak rehberlik hizmeti veren, mentör atanması işlerini yürüten, öğrencilerin koordinasyonunu sağlayan, otodidakt sistemin kötüye kullanılmasını önleme amaçlı denetim birimi gibi birimler oluşturulacaktır.

Üniversite destekli otodidakt öğrenci olabilmek için bir sınav girmeniz gerekmez. Otodidakt öğrenci bildirim formu doldurulur. Bu, adı üstünde sadece bir bildirimdir ve kamu otoritesini haberdar etme amaçlıdır. Bu formda kişi, hangi alanda otodidakt öğrenci olmayı seçtiğini, hangi üniversitelerden yararlanmak istediğini belirtir. Burs ihtiyacı olup olmadığı bilgisine yer verilir. Kişisel verilerin işleneceği belirtilerek bir izin formu da alınır.

Kamu otoritesi, öğrenciye formda belirttiği üniversitelerde ve kütüphanelerde geçerli olmak üzere otodidakt öğrencinin vatandaşlık kimlik kartına tanımlama yapar. Şimdi de örnek anlatımlarla işin pratiğini aktarmaya ve fikir vermeye çalışalım.

Otodidakt Öğrenci Selma

Selma, üniversite destekli otodidakt öğrenci olarak hukukçu olmak istemektedir. Buna ilişkin formları doldurup teslim eder.

Ankara’da ikamet ettiği için Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi ile Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ni kullanacağını bildirmiştir. Elbette Milli Kütüphane ile Millet Kütüphanesi gibi imkanlardan da yararlanacaktır. Ayrıca bildirim formunda burs ihtiyacı olduğunu da belirtmiştir.

Selma'ya seçtiği üniversitelerde bilgi ve görüşme talep edebileceği kişilerin iletişim bilgileri ile kendisine atanan koordinatörün iletişim bilgileri iletilir.

Ayrıca aşağıdaki notu içeren bir mektup da teslim edilir. Bu not şu şekildedir;

Değerli Otodidakt Öğrencilerimize...

Otodidakt öğrenci olarak, öncelikle karşılaştığınız sorunları olabildiğince kendiniz çözmeli, öğrenmenin sorumluluğunu üstlenmelisiniz. Kendinizin çözemediği ve ihtiyaç duyduğu yerde, bizler size destek olmaya hazırız ve sizle paylaşılan iletişim kanallarından bize ulaşabilirsiniz. Sistemin işler kalabilmesi için üniversitelerde gereksiz yoğunluk yaratılmamalı, kaynaklar verimli kullanılmalıdır. Bir başkasının hakkına girmemeye azami özen gösterilmelidir. Otodidakt öğrenciler birbirlerine her konuda yardımcı olabilmelidir. Burada bir yarış ya da rekabet değil, insanın doğasına uygun bir eğitim deneyimi yaşanması, teorik bilgilerin yanında iş hayatının pratiği içerisinde ihtiyacınız olan kişisel özelliklerinizi ve yeteneklerinizi geliştirmeniz için alan açmak hedeflenmektedir.

Lisans düzeyinde kendini donatmış her bir birey, otodidakt öğrenci mezuniyet belgesini almaya, objektif kriter ve değerlendirmelerle hak kazanacaktır. Ancak bir önemli detaya da dikkat çekmek isteriz; bu süreçte her zaman mezun olmak istediğiniz bölümü değiştirebilirsiniz. Yahut ara personel olarak, bir usta olarak devam etmeye karar verebilirsiniz. İnsanın kendisini keşfetmesine imkân tanımanın önemine vurgu yapıyoruz. Diğer

yandan herkes üniversite mezunu olmak zorunda da değildir. Belki siz aranan yetenekli bir ara personelsiniz. Ara personellerin, üniversite mezunlarından daha iyi bir gelire sahip olabildiği de bir gerçektir. Gelirden bağımsız olarak insanın sevdiği bir mesleği icra etmesi tek başına önemlidir. Teorik bilgi ediniminin dışında sosyal kulüplere aktif katılım sağlamanın, sosyal becerilerin üst düzeye çıkarmanın en az dersler kadar kıymetli olduğunun bilincinde olmanı istiyoruz.

Son olarak belirtmek gerekir ki, insanın olduğu her yerde hatalar ve kötüye kullanımlar olmaktadır. Bu sebepten dolayı denetim ve yaptırımlar oldukça önemlidir. Bu konuda sizlerin de iş birliği ve katkısını talep ediyoruz. Otodidakt sistemi kötüye kullanmaya çalışanları tespit ettiğiniz durumlarda, derhal ve çekinmeksizin ilgili birimimizle iletişime geçmenizi ve bildirimde bulunmanızı istiyoruz. Bunun otodidakt destekli öğrenci sisteminin devamlılığı ve işlerliği açısından oldukça önemli olduğunu bilmelisiniz. Sistemin kendi işleyişindeki aksaklıkların tespiti ve geliştirme önerilerinin de bizim için kıymetli olduğunu vurgulamakta ve bu geri bildirimlerini beklemekteyiz

İyi öğrenmeler ve iyi keşfetmeler diliyoruz.

Sevgili ülken adına Otodidakt Öğrencilerin Eğitiminin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması Kurumu

Selma, çalışmalarına ilk olarak, hukuk fakültelerinin önceki sisteme göre müfredatlarını araştırarak başladı. Bu şekilde birçok üniversitenin hukuk fakültesinin müfredatına ulaştı. Bu tespitiyle hangi sıralamayı izlemesi ve nasıl bir planlama yapması gerektiği konusunda fikir edildi. Normalde beş

sene süren hukuk fakültesi eğitimi için kendisine üç senelik bir plan yapmaya karar verdi. Otodidakt öğrenciler için sınav girmeden önce geçirmeleri gereken asgari iki yıl süre sınırı vardı. İki yıl dolduktan sonra hukuk mesleklerine giriş sınavına başvurabilirdi. Zaten sonra da üç yıl pratiğin içerisinde olmak zorundaydı.

Öncelikle Hukuk Başlangıcı, Anayasa Hukuku, Medeni Hukuk ve Roma Hukuku derslerine çalışmaya karar verdi. Kaynak araştırması yapmaya başladı. Çalışma programı tasarlamak istedi. Kendi fikirlerini tartmak ve geliştirmek amacıyla rehberlik birimiyle görüşmeye karar verdi.

Rehberden randevu talep ederken, fikirlerini karşılıklı değerlendirmek ve ondan yardım almak istiyordu. Rehber kendisine sadece teori üzerinde çalışma programı yapmamasını, uygulamanın içerisinde olmasının da yararlı olacağını ifade etti. Böylelikle teorik bilgileri daha iyi konumlandırabileceği ve anlayabileceğini söyledi.

Selma, bu fikri mantıklı buldu. Projesine bunu da ekledi. Bir avukatlık ofisinde öğrenci stajyeri olmak için ilgili koordinatör ile iletişime geçerek, bu isteğinden ona bahsetti. Koordinatör en az 10 yıllık mesleki tecrübeye ve belirli başka koşullara sahip gönüllülerin yer aldığı havuzdan bir avukat ile Selma'nın iletişime geçmesini sağladı.

Selma, gönüllü avukatı hukuk ofisinde ziyaret etti. Gönüllü avukat ile yanında çalışan diğer avukatlar, stajyer avukatlar, katipler ve sekreterle tanıştı. Selma, otodidakt öğrenci olarak uygulamanın içerisinde olmayı ve deneyimlemeyi de istediğini belirtti. Ofiste öğrenci stajyeri olarak yer alıp alamayacağını sordu. Gönüllü avukatın da oluru ile orada öğrenci stajyeri olarak yer almaya başladı.

Bir yandan ders kitaplarından birinci sınıf konularını öğreniyor, bir yandan da gönüllü avukatın ofisine belirli günlerde gidiyordu. Böylece uygulamaya ve iş hayatına tanıklık ediyor, deneyim kazanıyordu. O uzun vadeli düşünüyordu. Kısa vadeye takılarak patinaj çekmek için vakti yoktu. Avukatlara sorular sorabiliyor, onların mesleklerini nasıl icra ettiklerini gözlemleyebiliyordu. Duruşmalara da izleyici olarak katılabiliyor böylece adliyenin havasını da soluyordu. Başta her şey ona yabancı gibi gelse de zamanla bunun geçeceğini biliyordu.

Katiplerden bazılarının, sekreterin ve hatta adliye personelinin bir kısmının onunla tecrübesizliğinden dolayı fırsatını buldukça dalga geçmeye ve ezmeye kalkıştığını da gözlemliyordu. O bunların da iş hayatının bir parçası olduğunu, kendisini aşağı çekmek isteyen kimselerin her zaman olacağını, ancak bunlara takılmaması gerektiğini, odağını öğrenmek temelli tutmaya devam etmesi gerektiği konusunda kendisine telkinlerde bulunuyordu. Her şey güllük gülistanlık olamazdı. Zorluklar ve engeller ancak hedeflerimizi daha değerli kılar ve hatta onlara ulaşmamız için birer rehber olur. Tüm bunların farkındaydı. O, başkalarının düşüncelerinin kendisine zarar verme ihtimalinin ancak kendisinin izin vermesine bağlı olduğunu bilecek kadar bilge, darbelere rağmen ilerlemekten vazgeçmeyecek kadar olgun, bir fırsat gördüğünde çok düşünmeden içine dalacak kadar çocuktı.

Bazı soruları da akademisyenlere sormak için not almıştı. Aslında hâkimlere sormak istedikleri vardı. Belki bir fırsatını bulur hâkimlere de sorular sorarım diye düşündü.

Uygulamanın içinde olması, mevzuatın önemini erken fark etmesini sağlamıştı. Sonuçta mahkemeler hukuku uygulayan makamlardı ve bir hukuk kuralını dayanak almak durumundaydılar. Elbette bir kuralın yorumlanması ayrı bir öneme

sahipti ancak mevzuata aşına olmanın önemini de gözlemlemekteydi. Bu sebepten mevzuata bakma alışkanlığı edinmenin yararlı olacağına karar verdi.

Uygulamanın içinde kafasının karıştığı noktalar da oluyordu. Zaman zaman gerçekten bu mesleği icra etmek isteyip istemediğini de sorguluyordu. Kafasında çelişkiler belirebiliyordu. Çelişkiler her zaman aşılacak zorunda olan şeyler değildi. Yararı olmayan fikirlere takılıp kalmak gereksizdi. Önemli olan adaletin sağlanması uğruna verilen mücadeleyleydi. O da bu mücadeleyi vermek istiyordu. Kusursuz bir adalet mümkün değilse de daha az kusurlu bir adalet mümkündü.

Eski sisteme göre olan ilk sınıfın derslerinde ilerleme kaydeden Selma, akademisyenlerle iletişime geçerek, not aldığı soruları sormak, bazı konuları daha iyi anlamak için Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki ilgili akademisyenlerden randevu aldı. Onlara sorularını sordu, cevaplarını not etti. Akademisyenlerden biri, bir sorunun cevabını doğrudan vermekten kaçınarak, bir makaleden bahsetti, bazı konuların cevaplarını makalelerden, yüksek lisans tezlerinden daha detaylı elde edebileceğini, böylelikle daha iyi kavramak üzere daha derine inebileceğini belirtti. Bu şekilde öğrenciyi makale ve yüksek lisans tezlerine yönlendirdi. Bu sistemde akademisyenler, otodidakt yaklaşımı benimsemiş öğrencilere uygun olacak şekilde daha fazla nasıl katkıda bulunabileceklerini, daha doğru yönlendirebileceklerini araştırıyorlar ve kendilerini bu konuda ayrıca geliştiriyorlardı.

Başka bir akademisyen ise; sıkça sorulan sorularla ilgili amfide toplu cevaplandırma yapılacağını, bunu kaçırmamasını tavsiye etti. Ayrıca benzer soruların başka öğrencilere özel olarak cevaplandığından bahisle, eğer bir çalışma grubuna katılır

yahut yeni oluşturulan bir grupta yer alırsa, etkileşim sayesinde birçok konuyu birbirlerinden öğrenebileceklerini belirtti.

Selma, bu vesileyle bir çalışma grubuna katılmaya karar verdi. İlgili koordinatrle iletişime geçti. Onun yönlendirme- siyle yeni kurulan bir çalışma grubunda yer aldı. Grubun ve- rimli olmasını ve kimyalarının tutacağını umut etti. Aksi hal- de başka bir grup araması gerekecekti.

Grup sayesinde öğrenciler etkileşim halinde oluyorlar ve bir- birlerinin nelerle uğraştıklarını görebiliyorlardı. Böylece yeni fikirler edinebildikleri gibi kendi fikirlerini de arkadaşlarıyla paylaşabiliyorlardı. Akıllarına takılan soruları birbirlerine so- rarak yardımlaşabiliyorlardı. Ayrıca birbirlerini zihinlerinde konumlandırarak, kendilerinin mevcut durumu hakkında fi- kir sahibi olabiliyorlardı. Yapılacak ortak işler hakkında da g- rev dağılımı yapıp zamandan kazanabiliyorlardı.

Arkadaşları Selma'ya yüksek mahkeme içtihatlarını incele- mesi tavsiyesinde bulundular. Bunun yararlarından Selma'ya bahsettiler. Selma ise arkadaşlarına bir avukatlık ofisinde staj- yer ğrenci olarak yer aldığını ve bunun kendisine sağıladığı katkılardan bahsederek tavsiyede bulundu. Bu şekilde karşı- lıklı etkileşimler gerçekleşmekteydi.

Bir gün, burs koordinatörü Selma ile iletişime geçti. Özel bir kurumun otodidakt bir öğrenciye burs vermek istediğini, kurumun istekleri dikkate alınarak yapılan filtreleme sonrası öğrenciler arasında kura çekildiğini, kuradan kendisinin çıktı- ğını, ancak bazı prosedürlerin olduğunu belirtti. Bursa ihtiya- cı olan Selma bu haberi memnuniyetle karşıladı. Koordinatör, Selma'ya bugüne kadar neler yaptığını, ileride neler yapacağı- nı anlatan bir proje ve sunum hazırlamasının yararlı olacağı- nı, özel kurum ile bir mülakat görüşmesinin olacağını belirtti. Bu mülakatın amacı özel kurum ile öğrencinin tanışmasını ve

devamında da etkileşim halinde olmalarını sağlamaktı. Diğer yandan otodidakt öğrencinin fırsatını bulmuşken sunum deneyimi yaşaması da isteniyordu.

Selma, o güne kadar yaptıklarını kronolojik olarak sıralı bir şekilde ortaya koyan, ileride yapacaklarını ve hedeflerini belirten bir sunum hazırladı.

Burs verecek olan özel kurum ile görüşme günü geldi. Bu görüşmede özel kurum, Selma'nın otodidakt öğrenci olarak neler yaptığını ve yapacağını merak etmekteydi. Selma sunumunu yaptı, soruları ve merak edilenleri cevaplandırdı. Selma nasıl çalıştığından, zamanı nasıl yönettiğinden, avukatlık ofisinde stajyer öğrenci olarak yer aldığından ve katıldığı çalışma grubundan bahsetti. Ayrıca gelecek planlarını da anlattı. Bir hukukçunun çok yönlü olması ve farklı konularda da donanımlı, becerikli olması gerektiğini bildiğini, bunlar üzerinde de yoğunlaşacağını ifade etti. Sosyal becerilerini de geliştirmek üzere, sosyal kulüplere ve spor kulüplerine katılmayı planladığını aktardı.

Özel kurum yetkilileri, Selma'nın bu anlattıklarını memnuniyetle karşıladılar. Selma'ya ileride hangi alanda uzmanlaşmak istediğini sordular. Selma ise henüz bu konuda karar vermediğini, acele etmek istemediğini ancak vakti geldiğinde bir alanda uzmanlaşmak için çalışmalar yapmayı planladığını belirtti.

Bağışçı özel kurum yetkilileri, Selma'ya bursu vereceklerini, iletişim halinde kalmaktan da mutlu olacaklarını belirttiler. Böylece Selma burs almaya başladı.

Burada diğer bir beklenti ise, özel kurumun ihtiyaçlarına yönelik, ileride istihdam edebileceği potansiyele sahip birisi ile daha öğrenci iken temas halinde olunmasını sağlamaktı.

Selma, çok yönlü olmak adına spora da zaman ayırması gerektiğini düşünüyordu. Tenis oynamayı ve doğa yürüyüşü

yapmayı sevdiği için ilgili kulüplerle iletişime geçti. Bu sayede yeni insanlarla tanıştı ve spor etkinliklerine katılarak sosyalleşti.

Selma, gelişimine katkı sağlayacağını inandığı ve ilgisi de olduğu için tiyatro kulübüne katılmaya karar verdi. Burada oyunculuk konusunda kendisini geliştirdi. İlerleyen zamanda burada tanıştığı arkadaşlarıyla bir tiyatro oyununu da hayata geçireceklerdi.

Böylece çok yönlü bir şekilde kendini geliştirmeye çalışan Selma, teorik bilginin yanında çok sayıda deneyim de elde etmekte ayrıca sosyal çevresi de gün geçtikçe genişlemektedir.

Üç yıl geçmiş ve son aşamaya gelinmişti. Artık lisans düzeyinde yeterli bilgi birikimine ve donanımına sahip olduğunu düşünmekteydi. Otodidakt öğrenci mezuniyet değerlendirme birimine giderek hukuk mesleklerine giriş sınavı için başvurdu.

Bu sınavı başarılı bir şekilde geçen Selma'nın önündeki tek engel artık uygulamanın içerisinde 3 yıl fiilen yer almak olacaktı. 3 yıllık hukukçu stajyerliğini devlet teşvikli olarak tamamladıktan sonra artık mesleğini icra etmesine hiçbir yasal engel kalmayacaktı.

Otodidakt Öğrenci Orhan

Çok kısa tutarak Orhan'ı ele alalım. Orhan inşaat mühendisi olmak isteyen bir otodidakt öğrencidir.

Orhan, teorik bilgilere ilişkin temel planlamasını yaptıktan ve kaynaklarını belirledikten sonra hemen uygulamaya yöneldi. Bir inşaatta en temel işlerden başlayarak çalışmak istedi. İlgili koordinatör aracılığıyla bir inşaat şirketi ile anlaştı. Devlet teşvikli olarak, en temel işlerde ücreti mukabilinde çalışmaya başladı. Yapılan anlaşmaya göre yarı zamanlı bir çalışan olacaktı ve belli aralıklarla yaptığı işten daha üst seviye

bir işe geçişi sağlanacaktı. Amaç teori ile pratiği harmanlamak ve işi işte öğrenmekti.

Orhan, bir yandan çalıştığı şantiyede kendisine verilen işi yaparken diğer yandan da işleyişin tamamını gözlemliyor, öğrenebildiği kadar çok şey öğrenmek istiyordu. Aklına bir şeyler takıldıkça ustalara, mühendislere sorular soruyordu.

Ancak Orhan'ın dikkatini en çok kepçe aracı çekmekte idi. Kepçe aracını çalışırken izlemekten kendisini alıkoyamıyordu. Çalışır durumda değilken aracın içine girip inceliyor, kepçe aracına ayrı bir ilgisi olduğu görülüyordu. Bunu fark eden kepçe operatörlerinden biri, genel bilgileri vererek kepçenin işleyişini tanııtma teklifinde bulundu. Bu teklif karşısında oldukça mutlu olan Orhan, pür dikkat kepçe operatörünü dinledi. Ancak bununla yetinemezdi, kendini tutamıyordu, tamamen öğrenmesi lazımdı. Operatörü ikna ederek boş bir arazide bu aracı kullanıp denemeler yapmaya başladı. Süreç bu şekilde ilerlerken Orhan artık kepçe operatörü olmak istediğini söylemeye başladı. Şantiyedeki ustalar, yetkililer zaten Orhan'ın bu ilgisini görmüşlerdi. Ayrıca boş arazide yaptığı denemelerde, bu işte yetenekli olduğunu da göstermişti. Sonuçta talebi kabul edildi ve tecrübelenerek bu mesleği edinmesinin sağlanacağı kendisine bildirildi.

Orhan da bunun üzerine kuruma yazı yazarak, kepçe operatörü olmaya karar verdiğini, inşaat mühendisliği mesleğine yönelik otodidakt öğrenciliği bıraktığını bildirdi.

Orhan kepçe operatörlüğünde uzmanlaştıktan sonra Mesleki Yeterlilik Kurumu'na başvurup, kepçe operatörlüğü mesleğini icra edebildiğinin tespit edilerek, kendisine mesleki yeterlilik belgesi verilmesini talep etti. Kurum tarafından görevlendirilen emekli kepçe operatörleri hiçbir eğitim vermeksizin sadece Orhan'ın bu işi mevcut donanımıyla, bilgi ve tecrübesiyle

yapıp yapamadığını tespitle görevliyidiler. Bunun için yönetmelikte belirlenmiş kurallara ve çerçeveye uygun uygulama sınavları gerçekleştirilecekti. Bu sınavlar ispat amaçlı olarak video kaydına da alınmaktaydı. Bu sınavlardan geçerek kepçe operatörlüğü mesleğini icra edebildiğini kanıtlayan Orhan’a kepçe operatörü mesleki yeterliliği belgesi verildi. Böylece okula gitmeksizin edindiği mesleğini de belgelendirmiş oldu.

Bir Durup Düşünmek

Neticede bu ütöpik sistemde bu şekilde öğrencilere bir hareket imkânı tanınmış olmaktadır. Hukuk okumak isteyen birisi, işin içine hemen girerek mesleğini uygulamanın içinde öğrenmeye başlar. Eğer bunu istemediğini anlarsa vakit kaybetmeksizin bırakabilir. Yahut kepçe operatörü örneğinde olduğu gibi ilgi duyduğu farklı bir alana, ara bir mesleğe de geçiş yapabilir. Bu şekilde dinamik bir sistem oluşur. Böyle yapıldığında pratik ile teori bir arada yürütülür. Hem de gençlerin çoğu erken yaşta, üniversiteyi bitirmeden önce meslek edinmeye yönelik olarak iş hayatına atılmış olur. Elbette rüzgârın geçmesini yahut değişmesini beklemeyin, şimdiden mevcut sistemde bu sistemi bireysel olarak uygulamaya çalışın. Yani fırsatını buldukça uygulamada olmalı, çok yönlü olarak kendinizi geliştirmek için tüm imkanlarınızı zorlamalısınız. Deneyimin öğrencisi olmalısınız.

Bazı gelişmeler de beni bu kitabı bitirme konusunda teşvik ediyor. Mesela ilkokulda sınav saatinin kaldırılması güzel bir gelişme oldu ve beni umutlandırdı. Bir yetkilinin, “kurallar konuyor ama uygulama farklı oluyor” demesine karşın umutlandım. Elbette ileride çocukların sınavlarla karşılaşacağı gerçeği velileri ve öğretmenleri şimdiden bir şeyler yapmaya

sevk ediyor olabilir. Dolayısıyla konu yine esasen üniversite sınavının kaldırılmasına dair ütöpik sisteme gelmektedir. Öte yandan, YÖK Başkanının da aşağıda yer alan konuşması dikkat çekiciydi.

24 Haziran 2024 tarihinde, YÖK Başkanı Prof. Dr. Erol ÖZVAR şunları söyledi; *“Diploma kıymetlidir ama tek başına her kapıyı açabilecek bir anahtar değildir. Bir başka ifadeyle üniversite eğitimi bir diploma sağlar ama doğrudan bir meslek kazandırmaz. Bu gerçeğin bilincinde olarak hem veliler olarak hem öğrenciler olarak hareket etmek zorundayız. Üniversite hayatını her anlamda büyük bir tecrübe olarak görmek gerekir. Üniversiteler, ders dışı kazanımların elde edildiği, kültürel ve sosyal becerilerin geliştirildiği insana yeni ufuklar kazandıran kurumlardır. Hangi üniversitede ve hangi bölümde okursa okusun gençler kendilerini geliştirmekten ve yeni kazanımlar elde etmekten asla vazgeçmemelidir. Teoriye dayalı öğrenmelerin yanında kendilerini geleceğe hazırlayacak uygulamalara ve ders dışı kazanımlara önem vermelidir.”* Uğruna kopyaların çekildiği, cinayetlerin bile işlendiği diploma, madem meslek edindirmiyor, o halde bir durup düşünmek gerekmez mi?

ALTINCI BÖLÜM

EKSOZOM

"Bilmek yetmez, uygulamalıyız.

İstemek yetmez, yapmalıyız."

Johann Wolfgang von Goethe

Finlandiya zorlu coğrafya koşullarında yer almasının yanı sıra, jeopolitik olarak da karışık bir konumdadır. Bolşevik devrimiyle birlikte 1917 yılında bağımsızlığını ilan etmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nda ise Sovyetler Birliği'nin saldırısına uğramıştır. Dahası Almanya ile de savaşmıştır. Yüz bin insanını kaybederken, topraklarının da onda birini kaybetmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası Sovyetler Birliği'ne tazminat ödemek zorunda kalmıştır. Ancak savaştan sonra Batı ile Rusya arasında denge politikası izlemiş, Marshall yardımlarına başvurmaksızın yeniden kalkınmayı seçmiştir.

Finlandiya eğitimde kendi yolunu çizmiş ve bu şekilde eğitimdeki başarısıyla kalkınmış bir ülke. Son yıllarda biraz gerilese de özellikle iki binli yılların başında PISA sınavı özelinde en üst sıralarda yer alarak oldukça dikkat çekmiştir.

Finlandiya'nın eğitim sistemini araştırdığımızda fırsat eşitliği ile bireyin kendi özünü korumayı amaçlayan bir anlayışı temel aldıklarını görüyoruz. Liselerde öğrencilerin kendi eğitim süreçlerinin kontrolünü almaya başlamaları bekleniyor, bunun için birçok dersi kendilerinin belirlemesi sağlanıyor. Not sistemi var ancak dersten kalmak gibi bir şey söz konusu değil. Böylelikle dersi geçme kaygısı bulunmadığından, öğrenmek, keşfetmek temel mesele olmaya devam ediyor. Ayrıca iş hayatında da meslekler arasında hem statü anlayışı olması hem de gelir anlamında denge bulunması da çocukların

statü veya para için isteklerini, hayallerini değiştirmesini önlüyor. Üniversite mezunu olmak zorunda gibi bir anlayış da bulunmuyor. Eğer Finlandiya’da birisiyle tanıştığınızda hemen mesleğini sorarsanız bu hoş karşılanmayacaktır. Bu sistemde Üniversite’ye giriş sınavı elbette bulunmuyor. Lise eğitiminde temel bazı gereksinimleri sağlamış olmanız Üniversite’ye girmeniz için yeterli kabul ediliyor. Böylelikle sistem otodidakt yaklaşımın terk edilmesini çok yönlü olarak önlemeye çalışıyor. Bu sistemde birkaç zeki çocuk bulup onları parlatalım, gerisi de başının çaresine baksın anlayışı bulunmuyor. Tam tersi genele yayılmış iyi bir ortalama elde ediliyor. Bir at yarışı gibi ele alırsak, diğer çoğu ülkede hangi at birinci gelecek hangi at farkı açacak diye efor, zaman, para harcanırken, Finliler, yarışı birbirlerine yakın bir şekilde adeta el ele bitirmenin haklı mutluluğunu yaşıyorlar. Bu yaklaşım zaten onları refaha ulaştırmaya yetiyor. Diğer ülkelerdeki farkı açan atların ise mevcut ülkelerinden ayrılmaları durumu daha vahim ve anlamsız kılıyor.

Bu konuyu araştırırken okuduğum bir köşe yazısında özetle, Finlandiya’nın yaptıklarının aslında Türkiye’de de bilindiği ancak uygulanmadığı, Finlandiya’nın farkının doğru bilineni uygulamak olduğu belirtilmekteydi.

Bilgiye erişmek ile öğrenmiş olmazsınız dahası bilgiyi uygulayabilir dahi olmazsınız. Bugün öğrenmek ile ilgili bildiklerimiz kısıtlı. Çünkü beynin işleyişi hala büyük ölçüde gizemini koruyor. Ancak bildiğimiz bazı noktalar mevcut. Beynimizde yüz milyara yakın nöron olduğu tahmin edilmektedir. Nöron hücreleri, öğrenmenin gerçekteşiği bir bakıma haberleşme işlevi gören hücrelerdir. Nöronlar arasındaki iletişim beynin çalışma düzenini oluşturmaktadır. Nöronlar arasındaki iletişim ağı ne kadar güçlüyse bilgileri hafızaya alma ve öğrenme işlemleri

de o kadar yüksek verimlilikte gerçekleşir. Beyin ne kadar çok kullanılırsa o kadar kapasite artışına sahip olmaktadır.

İnsanın kısa süreli belleği ve uzun süreli belleği bulunmaktadır. Önemli olan bilgiyi uzun süreli belleğe alabilmektir. Uzun süreli belleğe aktarım yapılabilmesi için sağ beynimizin kullanılması gerektiği belirtilmektedir. Buna göre, hayal gücünü kullanmak, müziği, resimleri, duyguları öğrenme sürecine katmak, bilginin uzun süreli belleğe geçişini kolaylaştırmaktadır. Elbette sağ ve sol lobun birlikte kullanılması gerektiği de ifade edilmektedir. Kısacası çok yönlü bir şekilde, olabildiğince çok şeyle bağlantı kurmanız, nöronlar arasındaki iletişimi kuvvetlendirecek ve kalıcı olarak öğrenmeye imkân verecektir. Diğer yandan tekrar etmenin de önemi vurgulanmaktadır. Sevgi, ilgi ve merakla yaklaşma da öğrenmenin olmazsa olmazı diyebiliriz.

Şimdi de otodidakt kavramı gibi her ne kadar bugüne kadar değeri bilinmemişse de yakın bir tarihte popüler olacağını düşündüğüm eksozomlar hakkında biraz bilgi vermek isterim.

Eksozomlar, ilk keşfedildiklerinde metabolik atık olarak nitelendirilmişse de zamanla hücreler arası iletişimde kilit rol oynayan küçük veziküller oldukları dolayısıyla aslında oldukça önemli oldukları fark edilmiştir. Bu biyolojik taşıyıcılar, bir hücreden diğerine bilgi taşırlar ve diğer hücrelerdeki biyolojik süreçleri etkilerler.

Eksozomları elde etmek laboratuvar ortamında mümkündür ve zahmetli bir süreç gerektirmektedir. Bunun için kullanılan birkaç yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemlerden biri “Yoğunluk Gradyanlı Santrifüjleme” yöntemidir. Bu yöntem, eksozomları yoğunluklarına göre ayırmak için kullanılan bir tekniktir. Süreç, süroz gibi çözeltilerle farklı yoğunluklarda katmanlar oluşturarak başlar. Örneğin, kahve

ekstraktı, bu gradyan üzerine yerleştirilir ve ultrasantrifüj cihazında yüksek hızda döndürülür. Bu işlem sırasında, eksozomlar gibi nano boyuttaki parçacıklar gradyan boyunca kendilerine uygun bir noktada birikir. Santrifüj tamamlandıktan sonra, hammadde ve kullanılan cihazın özelliğine göre değişen yoğunluk aralıklarına karşılık gelen fraksiyonlar dikkatlice toplanır ve analiz edilerek farklı saflık oranlarında eksozomlar izole edilir. Eksozomların partikül sayısı ve morfolojisinin tespiti için günümüz teknolojisiyle taramalı elektron mikroskopu (SEM) ile NTA nano partikül tespit analizi yapılmaktadır. Böylece kantitatif analiz yapılmış olur. Kullandığınız hammaddenin miktarına oranla oldukça az eksozom elde edilecektir. Örneğin bir kilo hammadde den yalnızca birkaç gram eksozom elde etmeniz olağandır. Kısacası eksozomu elde etmek önemiyle doğru orantılı bir çaba ve zaman gerektirmektedir.

Öneminin farkına varılmasıyla birlikte birçok araştırmaya konu olan eksozomların, hastalıkların erken teşhisine, etkinlik değerlendirmesine ve prognoz analizine yardımcı olabileceği anlaşılmıştır. Bilim insanları eksozomların, kanser tedavisi için kullanılan ilaçları, kimyasalları veya diğer molekülleri “hedef dokuya” veya “organa taşımak” için araç görevi görebileceğini bulmuşlardır.

Benzer bir araştırma, Alzheimer hastalığını önlemeye yönelik olarak yapılmıştır. Buna göre; uyarıcı özelliği bulunan kahvenin eksozomu kullanıldığı takdirde, “hedef organ” olan beyne kahve çekirdeğini öğütterek kullanmaya göre oldukça yüksek verim elde edilebileceği anlaşılmıştır.

Eksozomla ilgili genel bilgiler verdikten sonra bilginin beyimize verimli olarak yerleşebilmesi yönünden analogi yöntemine başvuralım. Bilindiği üzere analogi yöntemi; iki farklı

kavram veya durum arasındaki benzerliklerden yola çıkarak bir konuyu açıklama ve anlamaya çalışma yöntemidir. Bu yöntem, bir durum ya da nesnenin daha iyi anlaşılmasını sağlamak için onun özelliklerini ya da işleyişini, bilinen başka bir durum ya da nesneye benzeterek açıklamaktır. Da Vinci'nin de dediği gibi; *"Her şey her şeyle bağlantılıdır."*

Bir bilgiye sadece erişmiş olmak o bilgiyi öğrendiğimiz anlamına gelmemektedir. Burada öğrenmekten kasıt, bilginin içselleştirilmiş ve davranışlarımıza yansiyabilir noktaya gelmiş olmasıdır. İçselleştirilmiş ve davranışlarımıza yansiyabilecek bir şekilde öğrenmenin gerçekleşebilmesi, aynı eksozomu elde etme sürecinde olduğu gibi, biraz zahmete katlanmayı gerektirmektedir. Bunun için de bilgiyi çok yönlü olarak ele almak gerekir. Yapay zekanın kurucularından kabul edilen Marvin Minsky şöyle der; *"bir şeyi birden fazla şekilde öğrenmedikçe hiçbir şeyi anlayamazsın."* Uzun süreli belleğe alma çabasındaki gibi o bilgi ile denemeler yapmalı, hayaller kurmalı, ne işe yarayabileceği üzerine düşünmeli, olabildiğince çok şey ile bağlantı kurma çabasında olunmalıdır.

Nasıl ki biraz zahmet ile elde edilen eksozomlar yüksek verimlilikle "hedef organ" olan beyne yüksek bir verimlilikle ulaşabiliyorsa bilgi de biraz çaba ile verimli bir noktaya gelebilmekte ve içselleşebilmektedir. Bu süreç sonunda bilgi de aynı eksozomlar gibi milyarlarca nörona olabildiğince fazla etki edecektir. Nöron hücrelerini tohumlar gibi düşünün. Nöronları içselleştirmek istediğiniz bilgiyle olabildiğince farklı tarzlarda ve sık bir şekilde sulamalısınız. Bu durumda Gandhi'nin ünlü sözündeki süreç gerçekleşmeye başlar. Nöronlarınızın çoğuna ilgili bilgi, verimli bir şekilde ulaştığı takdirde artık davranışlarınıza yansıyan ve hatta kaderinize doğru giden bir süreç, bir dönüşüm gerçekleşir.

*“Söylediklerinize dikkat edin, düşüncelere dönüşür...
Düşüncelerinize dikkat edin, duygularınıza dönüşür...
Duygularınıza dikkat edin; davranışlarınıza dönüşür...
Davranışlarınıza dikkat edin; alışkanlıklarınıza dönüşür...
Alışkanlıklarınıza dikkat edin; değerlerinize dönüşür...
Değerlerinize dikkat edin; karakterinize dönüşür...
Karakterinize dikkat edin; kaderinize dönüşür...”*

Mahatma Gandhi

Sonuç olarak bilginin beynimize yerleşebilmesinin aynı eksozom elde etme sürecinde olduğu gibi biraz çaba gerektirdiğini unutmamalıyız. Diğer yandan otodidakt yaklaşımı da çok yönlü olarak korumalıyız.

Bildiklerimizi davranışlarımıza yansıtır hale getirmenin yolu zihinsel çabadan geçmektedir. Otodidakt yaklaşımı temel aldığımızda da bu öğrenme süreci konusunda daha dikkatli olur, sizi ileri taşıyacak olan bilgileri daha doğru sınıflandırarak ilerler ve bilginin uygulanabilir hale gelmesinde daha verimli bir yolda olursunuz.

Bu noktada nöron tarlalarının başkaları tarafından kötü niyetli olarak sulanmaya çalışılmasına karşı dikkatli olunması uyarısında bulunmak isterim. İnsan beyni dışarıdan etkilere oldukça açıktır. Bir reklamla nöron tarlalarımız dışarıdan sulanır. Ancak bu durum günümüzde basit bir gofret reklamından çoktan çıkmış durumdadır. Kumardan, toplum mühendisliği yapılan kötü niyetli ideolojilere kadar birçok konuda aslında saldırı altında kalıyoruz. Bir anlık boşluğumuza denk geldiğinde ise kendimizi bu tuzaklara düşmüş olarak bulabiliyoruz. Özellikle sosyal medyaya bu noktada dikkat etmek gerekmektedir. “Eğer bir ürün için ödeme yapmıyorsanız, ürün siziniz.” sözünü hatırlatmakta yarar bulunmaktadır. Neticede

otodidakt yaklaşımla kendimize sürekli geri bildirimlerde bulunarak bu saldırıların farkında olabilir ve kendimizi olabildiğince koruyabiliriz.

YEDİNCİ BÖLÜM

KUANTUM SIÇRAMASI

*"Gerçek sihir yeni yerleri görmekte değil,
yeni gözlere sahip olmakta yatar."*

Marcel Proust

Bu bölümde “Kuantum Sıçraması” kavramına yer vererek, patinaj çekilmesine sebep olan hususlara dikkat çekmek ve alternatif yollara dair fikir vermek istemekteyim. Bu kavramın, öğrenme süreçlerinde beynimizin çok daha fazlasını yapabildiğini hatırlamamız için yararlı olacağına inanıyorum.

Kuantum Sıçraması kavramı, bilimsel anlamda ele alındığında, elektronların düzensiz bir hareketini ifade etmektedir. Elektronlar bir anda kaybolup yukarı yahut aşağıya hareket edebilir, bu bir sıçrama olarak adlandırılır ve burada Newton yasalarından farklı bir fizik hareketi olduğu anlatılır. Bizim konumuz elbette fizik bilimi değil. Bu kavramı kullanmakta ki amacım bilimsel bir şey ileri sürmek değil, bir benzetme yoluyla bir konuyu daha anlaşılır kılmaktır.

Öncelikle kendi çocukluğumdan, yüzmeyi öğrenme hikayemden bahsetmek istiyorum. Henüz 12-13 yaşlarında ortaokul öğrencisi iken, annem ile babam beni yüzme kursuna yazdırmaya karar verdiler. Böylece yüzme kursuna başlamış oldum. Başlarda birkaç kez ailem de benimle beraber geldi. Sonrasında kendim gidip gelmeye başladım. Öncesinde bir iki kere denize gitmiş olsak da kolluklarla denizin kıyısında takılan bir çocuk olmaktan ileri gidememişti deniz maceram. Buna uygun olarak, beni giriş seviyesi bir grupla kursa başlattılar. Grubumdaki diğer çocukların hepsi yaşça benden küçüktü. Gittiğim havuz, olimpiik standartlarda idi. İlk kulvarda

yer alıyor ve sadece duvar kenarından kulvar ayırıcıya kadar olan dar bir alanda bulunabiliyorduk. Grubumda yaşıtlarımın bulunmaması, dar bir alanda olmamız, kısa bir süre sonra sıkılmaya başlamama sebep oldu. Acelecilik de üstüne eklendiğinde, grup eğitmenimizi bunaltmaya başlayarak yan kulvardaki gruba geçmek istediğimi söyleyip duruyordum. Yan kulvardakiler tüm kulvarı boydan boya yüzüyorlardı. Elbette eğitmen bunu reddediyordu çünkü hazır olmadığımı biliyordu. Sonunda ısrarlarım sonucu benden bıkararak, sırf benden kurtulmak için bunalmış bir yüz ifadesiyle diğer kulvara geçebileceğimi söyledi.

Böylece havuzdan çıkıp yan kulvarın başına geçtim. İkinci kulvara bakan eğitmene, diğer eğitmen tarafından buraya gönderildiğimi söyledim. O da boydan boya yüzüp gelmem gerektiğini söyledi. Böylece havuza atladım. Atladım ama kaçılmaz son! Yüzemedim, sadece çırpındım ve çok çabuk yorulup hemen kulvar ayırıcıya tutundum. Nefes nefese kalmıştım. Kısa bir dinlenmeden sonra tekrar harekete geçmeye çalıştım. Ama sonuç yine aynı oldu. Durumu gören ikinci kulvarın eğitmeni, “seni kim yolladı buraya?” diyerek kızdı ve kulvardan ayrılmanımı istedi. Bu şekilde gerçekleşen saçma bir olaydan sonra artık geriye de dönemezdim. Yüzme kursuna devam etmeyecektim. Ancak bizimkilere de söyleyemezdim. Kesin bana karşı çıkarlar, kursa devam etmem için ikna etmeye çalışırlar ve bu konuda da ısrarcı olurlardı. O yüzden kursa devam etmeme kararımı onlarla paylaşmamaya karar verdim. Gidiyorum diyecektim ama gitmeyecektim.

Durum bu şekilde iken bir gün annem, yüzme kursunun nasıl gittiğini, yüzmeyi öğrenip öğrenemediğimi sorduğunda, bir an “öğrendim” şeklinde cevap vermiş bulundum. Boş

bir anıma denk gelmişti, neden bu şekilde cevap verdiğimi de bilmiyordum.

Dahası yaklaşık bir ay kadar sonra babam, yaz sonuna doğru otel ayarladığını, Antalya'ya tatile gideceğimizi söyledi. Üstüne bir de "Burak'ın yüzmesini de görmüş oluruz." diye ekledi. O an, anneme yüzme konusunda "Öğrendim." demenin ne kadar saçma olduğunu daha iyi anlamıştım. "Öğrenemedim." deseysen ne olabilirdi ki? Şimdi de "Aslında yüzmeyi bilmiyorum." gibi bir düzeltme yapmaktan kaçınıyordum. "Yalanım ortaya çıkmasın." şeklinde bir refleks geliştirmiştim.

Konuyu nadasa bıraktım, günlük yaşantı devam ediyordu. O dönem tam da tatil öncesi olimpiyatlar başlamıştı. Olimpiyatları izlemeyi severdim. Birçok spor dalında dünyanın en iyilerinin rekabetine, mücadelesine tanık olursunuz. Olimpiyatlarda yüzme yarışları da vardı. Dünyanın en iyi yüzücüleri yarışıyorlardı. Hepsi birer balık adam gibi idi. Yürüyüşleri dahi başkaydı. Yüzme yarışmalarını izlerken, sadece bakmaktan biraz ilerisine geçtim ve görmeye çalıştım. "Nasıl yüzüyorlar?" diye sordum kendime ve odaklanmaya başladım. Zaten ara ara yakın çekimden yüzücüleri gösteriyorlardı. Hatta su altından bile gösteriyorlardı. Kolaylıkla gözlemleyebiliyordum. Vücutları suyun üstünde olabildiğince düz ve yatay bir şekilde duruyordu. Ayaklarını olabildiğince bitişik şekilde, fazla ayırmadan tutuyorlar ve ayaklarını çırparken de bu hizayı bozmamaya çalışıyorlardı. Sağ kulacı atarken senkronize bir şekilde kafasını sağa döndürerek nefes alıyor, sonra elini geri kapatacakken kafasını da geri döndürüyordu. Her kulaçta da nefes almıyorlardı. Gayet de sakin yüzüyorlar gibilerdi. Adeta su ile bütünleşiyorlardı. Bir panik durumu, bir çırpınma söz konusu değildi. Bu hareketleri dikkatlice defalarca kez izledim ve kafama

yerleştirdim. Elbette arka planda “Acaba bu izleme sayesinde yüzmeyi başarabilir miyim?” şeklinde de bir merak mevcuttu.

Ardından tatil vakti gelmiş, Antalya’ya giderek otele yerleşmiştik. Otelin açık havuzu da vardı. Bizimkiler benim yüzüşümü merak ediyorlardı. Ben ise hala yüzme bilmediğimi söylememiştim. Hala “Yalanım ortaya çıkmasın.” şeklindeki yaklaşımım devam ediyordu. Bizimkiler havuzun bitişiğinde şezlonglara yerleştiler. Ben de onların karşı tarafında kalacak şekilde havuzun başına geçtim. Yaşıtım Rus kızlar da her yerde idiler. Beklenen an gelmişti, heyecan dorukta idi. Kendime “Yüzmen lazım, başka çaren yok.” dediğimi hatırlıyorum. Hem yalanım ortaya çıkmasın istiyordum hem de kızlara rezil olmamak. Olimpiyattaki yüzücülerin tekniklerini gözümün önüne getirdim. Sonra bir cesaret suya atladım. Kafamı hiç çıkarmayacaktım, nefesimi tutabilirdim, mesafe çok uzun değildi. Vücudumu suda düz ve yatay tutmaya çalışıyordum ve ayaklarımı birbirine bitişik tutmaya çabalıyor, bir yandan da ayaklarımı çırpıyordum. Bunu yaparken diğeri yandan kulaç atıyor ve ayağımı çırpıyordum. Her şey bir anda olmuştu. Gerçekte ne yaptığımın tam da farkında değildim, daha çok içgüdüsel bir hareket içerisindeydim. Sonuçta havuzda ilerledim ve elim duvara değdi, doğruldum, ayakta durmaya başladım. Nefes nefese kalmıştım, çok heyecanlıydım, merak ediyordum bizimkiler ne diyeceklerdi? Gerçekten yüzebilmiş miydim? Dediğim gibi, olan bitenin çok da farkında değildim, dışarıdan nasıl göründüğümü bilmiyordum. Yorum bekliyordum. Annem çok güzel yüzdüğümü söyledi ve beni tebrik etti. Mutluydu. Babam ise çok profesyonelce yüzdüğümü, iyi ki kursa gönderdiğini söylemişti. Babamın benim için kast ettiğii “profesyonelce yüzme” fiilini kurstan öğrenmemiştim. Elbette kursta da normalde bunu öğretmeye çalışıyorlar ama

ben o noktaya kurstayken gelememiştim. Sonrasında geri dönüşlerin olumlu olması dolayısıyla bu taklide devam edip geliştirdim, yıllardır da bu şekilde yüzerim.

O havuza yüzmeyi bilmeyen biri olarak girmiştim ama çıktığında artık yüzmeyi biliyordum. İşte bu “Kuantum Sıçraması”na hayatın içinden bir örnektir.

Burada dikkat çekmek istediğim nokta, genelde başka bir yolun daha olduğudur. Zor ve meşakkatli yolların olmazsa olmaz olmadığını, bunun bir şart olmadığını anlatmaktır amacım. Elbette her emek, her çalışma, her alın teri kıymetlidir. Buna hiçbir itirazım olamaz. Sadece bazen kendimizi kalıplarla sınırlıyor ve çok çabalamak, çok çalışmak gerektiği gibi bir anlayışa kaptrıyoruz. Yahut hemen aklımıza bir kursa gitmek geliyor. Bir istisnaya imkân tanımıyoruz.

Bu arada “çok çabalamak şart” şeklindeki anlayış size katkı sağlıyor olabilir, belki tek bildiğiniz yol bu da olabilir. Bu yaklaşım sizde işe yarıyorsa mutlu iseniz diyecek sözüm olamaz. Ancak, bazılarımız için bu “çok çabalamak şart” anlayışı işe yaramayabiliyor. Çok çabalamak şart anlayışının işe yaramadığı durumlarda ve kişilerde, alternatif bir yol düşünmek gerekir, çok daha pratik, çok daha hızlı sonuç elde edebileceğiniz bir yol. Belki “çok çabalamak şart” anlayışından dolayı kendini sınırlıyor ve harekete geçemiyorsun. Mevlana’nın da dediği gibi “şimdi yeni şeyler söylemek lazım”. Bazen sahip olduğumuz süper bilgisayarın yani beynimizin arka planda çok iyi işler çıkarabildiğine inanmamız ve bunu daha sık hatırlamamız gerekiyor.

Yüzme örneğinde olduğu gibi, otodidakt yaklaşım ile “Kuantum Sıçraması”nın bütünleştiğini düşünüyorum. Çünkü “çok çabalamak şart” anlayışından farklı bir yol olduğunu düşünmenin yanında takip süreci işletmek, hedefe odaklanmak

ve arayış içinde olmak da oldukça önemli. Eğer bir şeyi gerçekten istiyorsanız, onu elde etmek için her şeyi dener, her yolu araştırırsınız. Ayrıca takip süreci işletirsiniz. Takip süreci otodidakt yaklaşımda da önemlidir, bu sebepten bonus olarak olarak “Kuantum Sıçraması” kavramına yer vermek istedim. Takip süreci; arayışta olmak demektir, bakmak değil görmek demektir, tespitler yapıp, bunu gitmek istediğim yolda nasıl kullanırım diye düşünmek yahut akılda tutmaktır. Kırılımlardan ve kilit noktalardan dersler çıkarmaktır. Kuantum Sıçraması yüzme örneğinde olduğu gibi sadece bir beceri elde etmek konusunda değil bir fikir bulmak, bir çıkarım yapmak, bir kavrayış elde etmek gibi konularda da gerçekleşebilir. Otodidakt yaklaşım ile “Kuantum Sıçraması”na kapı aralarsınız.

SON SÖZ

*“İnsanlara bir şey öğretemezsiniz,
sadece kendi içlerinde keşfetmelerine yardımcı olabilirsiniz.”*
Galileo Galilei

İnsan doğduğunda otodidakt yaklaşıma doğal olarak sahiptir. Bir bebek, deneme-yanılma ile hata yapar ve hatalarından öğrenir, taklit ederek öğrenir, düzeltir iyileştirir, tadar, dokunur, gözlemler ve çoğunlukla dışını kaşır. En güzel tarafı da “yapamam” gibi bir sınırı olmadan ilerler. Örneğin herkes konuşurken neden o konuşmasın ki? Neden böyle bir sınır koysun ki?

Büyürken bir şekilde bu otodidakt yaklaşımı terk ediyoruz. Belki yardımlara alışıyoruz yahut başkalarını esas almaya başlıyoruz. Sonrasında belki de sınırımız o kişiler oluyor. Başkalarından bir şey beklemeye başlıyor ve bunu da temel yaklaşım olarak benimsiyoruz. Mesela bir şey öğrenmek istediğimizi söyleyip ilk olarak kursa gitmekten bahsediyoruz. Kursu elbette gidilebilir buna karşı değilim sadece tüm konunun başkalarına havale edilmeye çalışılmasının yanlışlığını vurguluyorum. Bir şey öğrenmek istediğinizde bununla ilgili akla gelen

ilk şey kursa gitmek olmamalı, öncelikle kendi projenizi, kendi “yol” unuzu ortaya koymalısınız. Kursa gitmeyi gerekli görüyorsanız elbette gidersiniz. Ancak ana bir yol olarak değil tali bir yol olarak bunu yaparsınız. Bu şekilde o kurstan beklentinizi de daha iyi bir noktaya oturtmuş olursunuz. Böylece ezbere bir yaklaşımdan çıkarak hareket ettiğiniz için kurstan ne beklediğinizi bilir, daha verimli bir kurs deneyimi yaşarsınız.

Okullarda puan, sınav sistemiyle de tanışıyoruz. Diplomanın çok önemli olduğu işleniyor beynimize. Bir dersi geçmek, öğrenmenin önüne geçiyor. Önemli olan karnede ne yazdığı oluyor. Derdimiz öğrenmek olmamaya başlıyor. Ezberleyip sınavları geçebiliyor, diploma alabiliyoruz.

Belki 40 sene önce diploma tek başına önemli imiş. Sevgili babam Ali Akyıldız Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ni bitirdiğinde, mezuniyet işlemlerini tamamlamak üzere Adalet Bakanlığı’na gittiğinde hâkim-savcı olmayı çok düşünmese de Hâkimlik ve Savcılık Sınavı için başvuru formu almak istiyor. Formu veren memurlar hemen “hayırlı olsun” diyorlar. Babam da “durun daha sınava bile girmedik” deyince, hâkim-savcı açığı bulunduğunu, mezunlardan hâkim ve savcı olmak isteyenlerin çoğunun bunu başardığını söylüyorlar. Bir de bugünkü durumları düşünün. Sınavda birinci olanların hâkim-savcı olmalarının garantisi yok. Dolayısıyla diplomanın tek başına bir anlamının olduğu dönemler çoktan geride kaldı. Ancak belki anne-babalarımız sırf diploma onların zamanında bir işe yaradı diye bizi de bu şekilde yönlendirdiler, belki de bizler de büyüklerimize bakarak ister istemez dünyayı bu şekilde algıladık. Günümüzde diplomaya büyük değer atfeden anlayışın ne elde ettiğine baktığımızda ise bir şeylerin ters gittiği apaçık ortada.

Sadece eğitim sistemiyle de iş bitmiyor elbette. Sizi yalnız bırakmıyorlar ki bir rahat nefes alın, nefesinizi dinleyin, tefekkür

halinde olun, iki dakika huzur bulun, durun, düşünün, anlayın, aydınlanın. Halbuki anlamak için durmak, “durup düşünmek” gerekir. “Durmak” ile “anlamak” arasındaki bağlantı birçok dilde dahi görülmektedir. Almanca “stehen” “durmak”, “verstehen” ise “anlamak” anlamına gelir. İngilizcedeki “stand” ile “understand” kelimelerinde de aynı durum vardır. Arapçada da “vukuf” tek başına hem durma hem de anlama, öğrenme anlamlarına gelmektedir. Günlük yaşantımız, alışkanlıklarımız ve bağımlılıklarımız ise durmamıza pek imkân vermiyor. Bağımlılıklarımız, alışkanlıklarımız boş zamanımızın çoğunu tüketiyor. Örneğin, 2023 yılında dünyada Instagram uygulamasında en fazla zaman geçiren ülkenin Türkiye olduğu görülüyor. İnternet, sosyal medya, kumar ve benzeri diğer bağımlılıklar hem kıymetli zamanımızı tüketmekte hem de özgür irademizi baltalamaktadır. Netice olarak ise anksiyete, depresyon, dikkat dağınıklığı ve hızlı tüketim alışkanlıkları gibi sorunları tetiklemektedir. Bunlar da bizleri otodidakt yaklaşımdan uzaklaştırmaktadır. Dolayısıyla gündelik yaşantımızda da dikkatli ve bilinçli olmak gerekmektedir.

Vaziyet böyle iken hem yapay zekâ alanındaki gelişmeler hem de robot teknolojisi alanındaki gelişmeler dünyanın bambaşka bir yöne doğru ilerlediğini açıkça ortaya koyuyor. Siber saldırıların da her geçen gün katlanarak arttığına dikkat çekmek gerek. Yeni mesleklerin ortaya çıkacağı, gençlerin edindikleri mesleklerin hayatlarının orta yerinde kaybolacağı ve yeniden bir meslek edinmek zorunda kalacakları, kısacası her şeyin hızlıca değişeceği bir döneme doğru ilerliyoruz. Yapay zekâ ve robot teknolojileri alanındaki gelişmeler, siber güvenlik saldırılarındaki ciddi artışlar görmezden gelebilecek olaylar değiller.

O halde özellikle yeni nesil, kendisine verilenlerle yetinmemesi gerektiğinin farkında olmalıdır. Kendilerini gereksiz yere sınırlandırmamalıdır. Bir telefona ve üç uygulamaya indirgenmiş bir hayatı kabul etmemelidir. Bağımlı olmaya götüren, özgür iradelerini sakatlayacak tuzaklara karşı da bilinçli olmalıdır. Zamanlarını da verimli kullanmaya özen göstermelidir. Sürekli güncel kalabilmeli ve kendi kendini yetiştirebilmelidir. Bunu yaparken de ebeveynlerin, öğretmenlerin, rehberlerin, mentörlerin, çalışma gruplarının katkılarını da özellikle önemsemelidir. Yoksa sadece çağı yakalayamamakta kalmayıp, bir meslek edinememe durumları da olacaktır. Muhtemelen devletler yeni dönemde vatandaşlık maaşı uygulamasına geçmek zorunda kalacak, ancak bu da muhtemelen sadece hayatta kalmanızı sağlayacaktır. Elbette otodidakt yaklaşımın sadece meslek edinme için öneminden bahsetmiyorum. Kendi hayat projenizi oluşturma ve bu konuda ilerlerken “yolda” iken temel alınması gerekliliğinden bahsediyorum. Adeta karanlıkta yolunuzu bulmanızı sağlayan bir fener, bir meşale gibi içinizde bulundurmanızın öneminden bahsediyorum. Esasında kendin olma mücadelesindeki kaçırılan temel bir noktaya dikkat çekmek istiyor ve somutlaştırmaya çalışıyorum. Doğan Cüceloğlu’nun Savaşçı kitabında özellikle vurguladığı Amerikalı yazar ve şair E.E. Cummings’in ünlü sözünü yeri gelmişken hatırlatmak gerekir; *“Seni diğerlerinden farksız yapmaya bütün gücüyle gece gündüz çalışan bir dünyada, kendin olarak kalabilmek, dünyanın en zor savaşını vermek demektir. Bu savaş bir başladı mı, artık hiç bitmez!”*

Teknolojinin çok ilerlediği ve her şeyin robotlaştığı bir ortamda, tembelliğin, hareketsizliğin, beyni kullanmamanın acı sonuçlarıyla karşı karşıya kalmamak için aksi yönde davranmalı ve geri planda kalınmamalıdır.

Bu kitap temel yaklaşımın otodidakt olması gerekliliği üzerine kaleme alınmıştır. Otodidakt olmak “öğrenmenin sorumluluğunu üstlenmek” demektir. Deneyimi, içsel kavrayışı ön plana çıkarmaktır. Otodidakt yaklaşım size sunulanın ötesine geçmenizi sağlayacak bir anahtardır. Tutkunu olduğumuz, ilgimizi çeken, yeteneklerimize uygun alanlarda ilerlemeye çalışmamız şüphesiz ki bizi daha verimli kılmaktadır, kılacaktır. Konfüçyüs’un ünlü sözündeki gibi; “Sevdiğiniz işi yaparsanız, bir gün bile çalışmış sayılmazsınız.”

Teorik bilgi her zaman öğrenilebilir bir bilgidir. Yarın bir iş başvurusu yaptığında kimse senin ezberinin ne kadar kuvvetli olduğunu merak etmeyecek. Sen neler yapabilirsin? Ne gibi bir katkıda bulunabilirsin? Belki çok çalışkansındır, ama bu tek başına yetecek mi? Yoksa senden, kurumsal kültüre uyumlu olmanı, yabancı bir dil ile de iletişim kurabiliyor olmanı, sosyal olmanı, ekip çalışmasına yatkın olmanı, etkili iletişim becerilerine sahip olmanı, müzakere edebilmeni, eleştiriye açık olmanı, tasarlama yapabilmeni, sorumluluk alabilmeni, strateji kurabilmeni, yeri geldiğinde risk alabilmeni, yeri geldiğinde ise gereksiz riskten kaçınabilmeni, fırsatları görebilmeni ve yakalayabilmeni, karmaşık durumlarda analitik düşünebilmeni, yapay zekâdan iyi derecede yararlanabilmeni, kendine iyi bakmanı yani sağlığına dikkat etmeni, kendini sürekli güncelleyebilmeni mi isteyecekler?

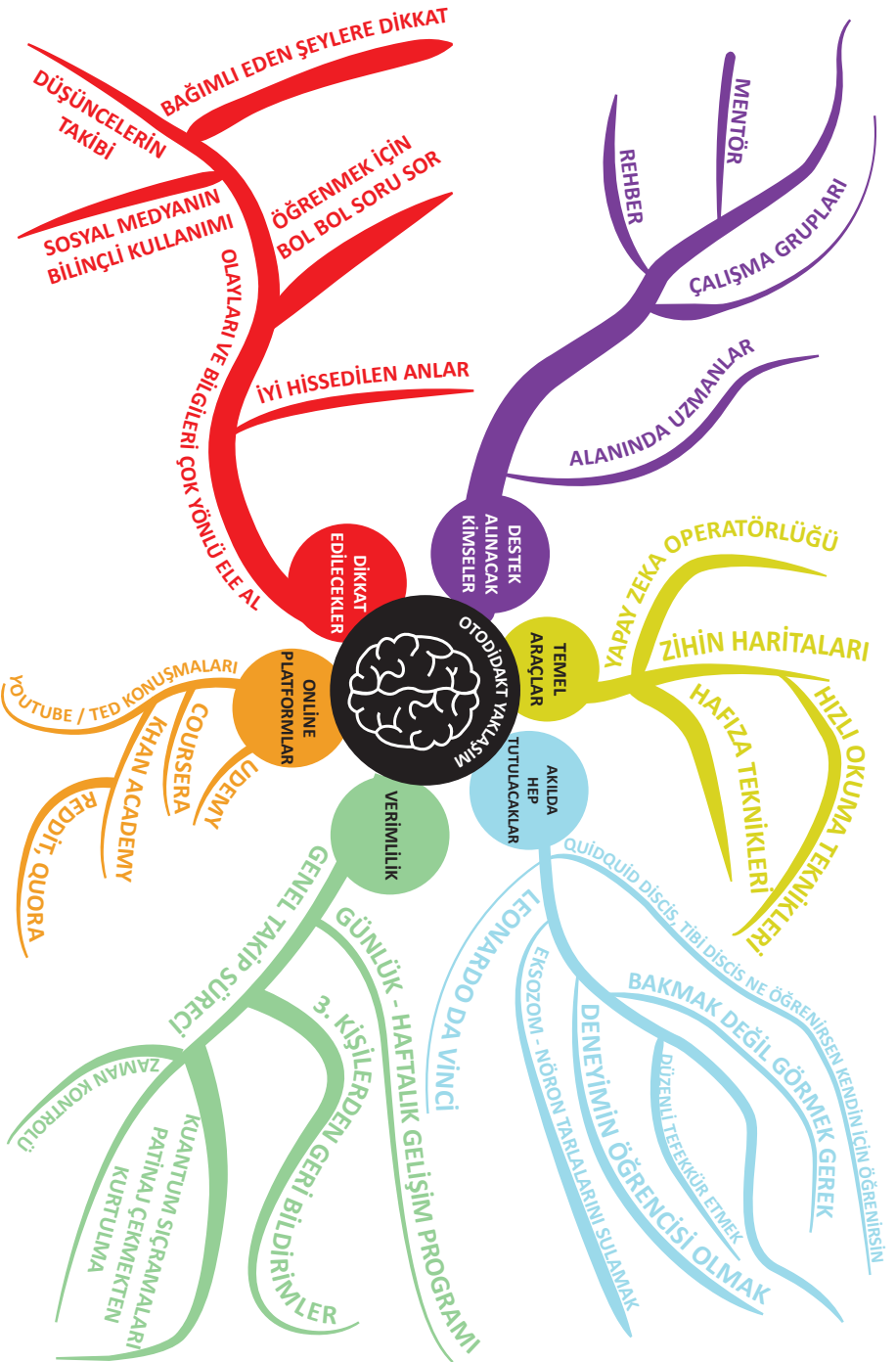
Bunların hangileri hangi okulda ve kim tarafından öğretiliyor? Eğer bunları da sana birisinin öğreteceğini yahut mevcut sistemin ve sana sunulanların sana yeteceğini düşünüyor-san bu kitap tam da sana göre. Çünkü bu kitap bu düşünceni sorgulamayı istiyor.

Diğer yandan bu kitap ile otodidakt yaklaşımın gerekliliği ile bu yaklaşımın genel hatları ortaya konulmaya çalışıldı.

Bunu yaparken de soyut kavramlardan ve insana “geçmeyen” bilgiler sunmaktan kaçınarak olabildiğince somutlaştırma çabası içerisinde olundu. Ayrıca otodidakt kavramı temelinde açıklamalar yapılarak konunun adının konulması amaçlandı. Kendi hayat yolumdaki deneyimler, doğrular ve hatalardan da yararlanarak, yıllar önce keşke okusaydım diyeceğim bir kitap olması amaçlandı. Umarız ki yararlı olmuştur. O halde son söz olarak diyelim ki; SEN OTODİDAKTSIN. Hey unutturdular, hatırlatalım!

Bir örnek zihin haritası...

Bu kitapta otodidakt kavramını ve yaklaşımını vurgularken genellikle yapıldığı gibi “Özellikler” yahut “Temel İlkeler” gibi tek tipleştirme çabası içine girilmemiştir. Çünkü her insan özeldir ve herkesin reçetesi farklı olmak durumundadır. Bu reçete oluşturulurken verimlilik açısından yararlı olacağını düşünerek “Zihin Haritası”na göz atmanızı tavsiye ederim. Sonraki sayfada örnek olarak bir “Zihin Haritası” tarafımcı oluşturulmuştur. Ayrıca verimliliği artırmak için, “Hızlı Okuma Teknikleri”ne ve beynin kullanıldıkça kapasitesinin artması gibi hafıza tekniklerinin kullanılması da hafızanızı güçlendireceğinden “Hafıza Teknikleri”ne göz atmanızı tavsiye ederim.

Bir şarkı...

SEN OTODİDAKTSIN

Derin derin uykular

Tekrar eden hatalar

Kaçırılmış ruhlar

Terk edilmiş hayatlar

Sen otodidaktsın

Hey unutturdular, hatırlatalım

Çok fena kandırdılar

Kolunu kanadını kırdılar

Diplomanın peşinde koşturdular

Ah, baştan başlaman lazım

Hayallerin için uyanman lazım

Tek ihtiyacın var

Anla artık

Neyse geride bıraktık

Özüne dön artık

Bir nasihat...

“Bilim uzun ve etin bir yoldur ocuklar. Bilimi yarı yolda bırakmayın, olur mu ocuklar? Oppenheimer gibi hissediyorsanız, bırakın yüksek binaları başkası yapsın, büyük barajlarda başkaları çalışsın. Bazılarına, çok uzaklardan bile görünen yüksek yapılar kurmak çekici gelecektir; bırakınız bu işleri öyleleri yapsın. Bazıları da insanları çalıştırmak, büyük teşebbüsleri idare etmek ihtirası ile yanarak kuvvetli olmak isteyeceklerdir; bırakınız parayla da onlar uğraşsın. Sizin ‘kuvvetli’ olmak gibi bir derdiniz yoksa, siz de Leonardo Da Vinci gibi ‘Kuvvet nedir?’ diye merak ediyorsanız buyrun, sizleri Mekanik kürsüsüne beklerim; çünkü bazılarına göre ‘Kuvvet’ para ile organizasyonun çarpımına eşittir; bize göre de kuvvet ivme ve kütleyle ilgilendiren bir büyüklüktür. Bu iki formülü birbiriyle karıştırmayın, kürsü ile ticarethaneyi birbirine karıştırmayın olur mu ocuklar?”

Prof. Dr. Mustafa İNAN

(Oğuz Atay’ın Bir Bilim Adamının Romanı adlı eserinden alıntıdır.)

sen otodidakt'sın

Adem Burak Akyıldız

Otodidakt yaklaşımın temel alınması gerekliliği üzerine gönüllü hatırlatma hizmeti olan bu kitap ile bu yaklaşımı daha yakından tanıyacak, esasında ise hatırlayacaksınız. Çünkü her bebek aslında otodidakt yaklaşıma sahiptir. İnsan büyüdükçe zamanla bu yaklaşımı temel yaklaşım olmaktan bir şekilde çıkartmaktadır. Sonrasında ise bugün tek başına bir meslek edindirmedeği en yetkili kişilerce dahi söylenen diploma peşinde koşturmaktadır. Böylece özünden kopan insan, yoluna adeta pusulasız devam etmektedir. Halbuki, insanın kendini ve yeteneklerini keşfederek geliştirmesi temel bir gereksinimdir. Herkes mevcut durumundan şikayetçi değil elbette. "İnsan kendini arıyorsa, kaybettiği yere bakmalıdır" sözünden hareketle arayış içinde olanlara diyoruz ki; Hey unutturdular, hatırlatalım. SEN OTODİDAKTSIN.

"Geçmişin tehlikesi esir olmaktı, geleceğin tehlikesi ise robot olmak."

-Erich Fromm

www.otodidakt.com.tr

